

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Disputatio II. De Incarnationis existentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Spiritu, concorditer subtili sinceritate terminavit, falsissimis eorum assertionibus, sive clam, sive in publica voce, praeberint assensum, simili eos sententia vindicta sancimus esse plebendos; reservato per omnia juris privilegio Summi Pontificis Domini & Patris nostri Adriani prima Sedis beatissimi Papa.

Porro Italiae Episcopi Synodum Francofordiensem plenariam vocant, non quod esset oecumenica, sed quia ex omnibus provinciis, ditioni Caroli Magni subiectis, convocata fuerat. Et addunt, reservato per omnia, &c. ut Romano Pontifici pro officio suo ultimam de haereticis iudicium relinquunt, quod ad illum jure divino sciebant pertinere. Ad Elipandum & ceteros Hispaniae Episcopos libellus ille sacro-syllabus missus est ex decreto Synodi, cum ejus synodica epistola, in qua Felicis haeresis accuratè exponitur, & cui suas quoque litteras adjunxit Carolus Magnus, qui Synodo interfuerat.

4. Anno 799. in Concilio Romano, Caroli Magni horratu, à Leone III. Adriani successore cum Episcopis 57. celebrato, ex occasione libelli haeretici, quem Felix scripserat contra epistolam, qua cum Alcuinus, post Francofordiensem Synodum conatus fuerat ad sanam mentem revocare. In hoc Concilio, ejus lacerulentum extat testimonium apud Felicem in confessione fidei, quam eodem anno edidit in Aquilgraniensi Synodo, & in excerptis actorum ejus, quae supersunt in schedis quibusdam Pitheanis, quae publici juris fecit Philippus Labbaeus, in hoc, inquam, Concilio libellus ille, in quem Felix pristinae haereseos capita omnia coniecerat, damnatus est, & in Felicem ipsum actione tertia à Leone prolata sententia est hunc in modum: *Felici Orgellitane Ecclesiae Episcopo. Si noluerit declinare ab haeretico dogmate suo, in quo ausus Filium Dei adoptivum asserere, anathema sit, atque ante tribunal Dei omnipotentis condemnatus, seu à sancta & Apostolica Dei Ecclesia extorris, nostroque consortio alienus.*

Eodem anno Carolus Magnus ut Felicianam haeresim extingueret, magnam Episcoporum Synodum in Aquilgraniensi Palatio congregavit, in qua Alcuinus & Felix, jubente Carolo, diebus aliquot confixerunt, ita ut à secunda usque ad septimam sabbati vix aliud gestum sit: victum se tandem Felix, voce steruque testatus est, erroremque suum sincerè deposuit, & ad orthodoxam fidem rediit, si ei credimus in professione fidei ab eo tunc edita, sic loquenti: *Totius Ecclesiae universalis consensu convicti, ad universalem Ecclesiam, Deo favente, ex toto corde nostro reversi sumus, non qualibet simulatione, seu velamine falsitatis, sicut dudum, quod Deus sit, sed ut dixi, vera cordis credulitate & oris professione: quod etiam in conspectu multorum sacerdotum & monachorum professi sumus.*

Felicem in Aquilgraniensi Concilio ad catholicam fidem sincerè convertum esse testatur quoque Alcuinus, lib. 1. adversus Elipandum, in quo ait: *Sed & idem Felix anno praefati gloriosi Principis (Caroli) trigesimo secundo (qui fuit annus Christi 799.) advocatus, voluntarie veniens ad Aquis-Palatium, ibique in praesentia domini Regis & optimatum illius, sive sacerdotum Dei rationabiliter auditus, & veraciter convictus, atque Deo dans gloriam, veramque confessus fidem, in pacem catholicae unanimis reverfus est cum suis discipulis, qui ibi tunc temporis erant praesentes.*

Utrum autem in orthodoxa fide retinenda constans fuerit, dubium facit scheda post mortem ejus inventa, de qua sanctus Agobardus Lugdunensis Archiepiscopus, qui sub Ludovico Pio floruit, in libro adversum dogma Felicis conscripto, haec scribit, cap. 1. *Post obitum Felicis illius, qui fuerat quondam Episcopus in sede Orgellitana, inventa est à nobis quaedam schedula, ab eo edita sub specie interrogationis & responsionis: quam cum legentes consideravimus, inspicimus hominem diligenter & fraudulenter instaurasse, quantum in se fuit, omnem pravitatem dogmatis sui, in qua dudum fuerat detectus & convi-*

ctus, & propter quam ab honore Episcopatus depositus, &c.

Porro cap. 2. contra nonnullos qui Felicem rectè sentire, ex morum integritate, quam prae se ferebat, colligebant, sic loquitur: *Incaute admirantes vitam praedicti Felicis, probanda putant cuncta, quae dixit; nescientes quia non ex vita hominis metienda est fides, sed ex fide probanda est vita: quanquam enim multi bene credentes, male vivendo pereant; nullus tamen male credens, bene vivendo salvatur: solius enim omnipotentis Dei est, nosse occulta hominum, vel quis cum reprehensibili vita humilem mentem gesserit, aut quis cum laudabili vita superbam.*

Quod ad Elipandum attinet, in eodem cum Felice errore versatum esse probat symbolum fidei Elipandianae, quod Etherius Uxamensis Episcopus ex dictis Elipandi concinnavit, & inseruit lib. 1. quem contra ejusdem litteras communiter cum beato Presbytero conscripsit. In hoc autem symbolo haec leguntur: *Non per illum (Deus Pater) qui natus est de Virgine, visibilia & invisibilia condidit: sed per illum, qui non est adoptione, sed genere, neque gratia, sed natura (supple Filius) & per istum Dei simul & hominis Filium, adoptivum humanitate, & nequaquam adoptivum divinitate, mundum redemit.* Et inferius: *Qui non fuerit confessus Jesum Christum adoptivum humanitate, & nequaquam adoptivum divinitate, & haereticus est, & exterminetur.* Elipandus igitur post Magistrum suum Felicem, Christum quàm homo est, vel, quod idem est, humanitatem seu hominem in Christo adoptivum Dei Filium fuisse asseruit: ita ut in eodem Christo duos Filios Dei, unum natura & genere, alterum gratia & adoptione discreverit.

Utrum autem Elipandus ad sanam mentem & fidem orthodoxam aliquando redierit, incertum est. De eo haec scribit Joannes Mariana, lib. 7. annalium Hispaniae cap. 8. *Quid Elipando contigerit, clam est, ac credam potius sententia Patrum obtemperasse, pravaque opinione deposita mutasse, &c.*

DISPUTATIO II.

De Incarnationis existentia.

ARTICULUS I.

Existentia Incarnationis probatur contra Judaeos.

AD probandam contra Judaeos incarnationis existentiam, hic tria nobis ostendenda sunt. 1. Messiam esse verum Deum. 2. Messiam illum, qui verus Deus est, à multis jam saeculis advenisse. 3. Messiam illum, qui jam à multis saeculis advenit, non alium esse quàm Jesum Christum, ex Maria Virgine natum anno 42. imperii Augusti, & à Judæis in crucem actum anno 20. Tiberii Imperatoris.

§. I.

Messias est homo Deus, seu Persona sanctissima Trinitatis, in duabus naturis, divina scilicet & humana, subsistens.

PROB. 1. ex Psalmis Davidicis. Psalmo 2. Messiam ipsum sic loquentem inducit Psalter. *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctam ejus, predicans praeceptum ejus. Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam. Quod Psalter regius hic loquentem inducat Messiam, manifestum est ex his verbis: Ego autem constitutus sum, &c. quibus exprimitur regnum spirituale Messiae & ex istis: Postula à me, & dabo tibi, &c. quibus continetur promissio Messiae facta, quod eum gentes, ad fidem ejus converterent, adoraturae sint ut Deum, eique ut Regi obsecuturæ. Cum autem Deus Pater*

Messiae

Messias dicit, *Filius meus es tu*, dicit eum esse Filium suum modo singulari, ipsique soli proprio, adeoque naturalem, non verò tantum per adoptionem vel participationem Filium suum esse; & perinde est, ac si diceret: Alii homines, iusti scilicet, sunt filii mei improprio & imperfecto modo, tu verò specialiter Filius meus es, verus ac naturalis, utpotè à me ex propria mea substantia genitus in æternitate, quæ est hodie, seu præsens, principio ac fine carens.

Plalmo 44. dicitur: *Sedes tua Deus in sæculum sæculi, virga directionis virga regni tui. Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus oleo lætitiæ præ consortibus tuis.* Hic Plaltes eundem vocat Deum æternum, qui dilexit iustitiam, & odit iniquitatem, atque idcirco unctus est oleo lætitiæ præ consortibus suis. Hæc autem duo manifestè convenire non possunt, nisi uni & eidem, qui simul sit Deus & homo: unde verba laudata intelligi non possunt de Salomone, qui fuit purus homo: superest igitur ut intelligantur de Messia, cujus typus ac figura Salomon fuit, & quem proinde confidendum est esse simul Deum & hominem.

Plalmo 109. dicitur: *Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis.* Hic cum Plaltes ait: *Dixit Dominus*: nomine Domini Deum intelligit, de quo dubitari non potest. Ergo cum ait: *Domino meo*: patet Deum intelligi nomine Domini; quod aperte probatur ex eo, quod inferius Dominus alloquens eum, quem David Dominum suum vocat, ait: *Ex utero ante Luciferum* (hoc est, ex substantia mea ab æterno) genui te. Quod autem David per eum, quem vocat Dominum suum, Messiam intelligat, manifestum est ex eo, quod dicat illum fore sacerdotem in æternum: *Juravit Dominus*, inquit, *& non penitebit eum: Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* Quod sanè soli Messia convenire potest. Ex hoc igitur loco habemus Messiam fore simul hominem & Deum; & horum verborum: *Dixit Dominus, &c.* sensus est: *Dixit Deus Pater Deo Filio qua homini: Sede à dextris meis: donec ponam inimicos tuos, &c.* Porro Plaltes facit Deum Filium appellat Dominum suum, quia per incarnationem speciali modo noster futurus erat, juxta illud Isaia, cap. 9. *Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis.*

Prob. 2. Ex prophetia Isaia, qui sic loquitur cap. 9. *Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum ejus, & vocabitur nomen ejus, admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis. Multiplicabitur ejus imperium, & pacis non erit finis: super solium David, & super regnum ejus sedebit, ut confirmet illud & corroboret in iudicio & iustitia, a modo & usque in sempiternum.* Hæc autem verba de alio intelligi non possunt, quàm de Messia: de quo enim alio dici potuit, quod esset Pater futuri sæculi, Princeps pacis, cujus non erit finis, & quod imperium ejus æternum erit: Sed cum, de quo loquitur, Isaia simpliciter vocat Deum, & nomen Dei simpliciter ac sine ullo addito diminutive, soli vero Deo tribuitur in Scriptura. Ergo ex Isaia Messias est verus Deus, adeoque homo Deus.

Idem cap. 35. ait: *Dicite pusillanimis: Confortamini, & nolite timere ... Deus ipse veniet, & salvabit vos. Tunc aperiuntur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum.* Hic Propheta loquitur de adventu Messia, ut patet ex his verbis: *Tunc aperiuntur, &c.* quibus enumerat miracula, quæ Messias patraturus erat, & perinde est, ac si diceret: Non Propheta aliquis, qui cum esset purus homo, salvare vos non posset, sed Deus ipse veniet, ut salvet vos; & cum venerit, missionem ac divinitatem suam probabit, cæcorum oculos, & surdorum aures aperiendo, mutorum linguas solvendo, & claudos erigendo. Cum autem Messiam Deum ipsum esse dicit, proculdubio dicit, eum esse verum Deum.

Denique cap. 45. postquam suum videndi Messia desiderium expressit: *Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum; aperiatur terra, & germinet Salvatorem; & inferius prophetando prædixit, gentes ad Messiam convertendas, Hæc dicit Dominus ... Sabaii viri sublimes ad te transibunt, & tui erunt: post te ambulabunt, vinisti manibus pergent; sic prolequitur: Et te adorabunt, teque deprecabuntur: tantum in te est Deus, & non est absque te Deus. Verè tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator.* Hæc autem verba, ut patet ex superioribus, hæc dicit Dominus, non sunt ipsius Propheta Deum alloquentis, sed Domini seu Dei loquentis ad Messiam, quem vocat Deum absconditum, Deum Salvatorem Israel, cum homines salvare solius Dei veri proprium sit.

Messias igitur est verus Deus, nempe Deus Filius: verba enim laudata, cum sint verba Dei loquentis ad Deum, verba sunt Dei Patris loquentis ad Dei Filium, cui dicit 1. *In te est Deus, & non est absque te Deus*, quia in divinis Pater est in Filio, & Filius in Patre propter identitatem naturæ; & propter eandem rationem Pater nec est Deus absque Filio, nec est alius Deus à Filio. 2. *Verè tu es Deus absconditus*, quia Deus Filius, ut ait Apostolus ad Philip. cap. 2. *seipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo*; quia Deus Filius gloriam ac majestatem divinam abscondit sub velamine humanitatis, quam assumpsit, ut nos redimeret, & Patri suo reconciliaret; unde & dicitur Israel Salvator.

Prob. Ex aliis Prophetis. Baruch. cap. 3. sic loquitur: *Hic est Deus noster, & non estimabitur alius adversus eum. Hic adinvenit omnem viam disciplina, & tradidit illam Jacob puero suo: post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus est.* Hic Propheta evidenter loquitur de vero Deo, cum sic ait: *Hic est Deus noster, &c.* Præterea loquitur de Deo, qui legem dedit Israelitis, & quem proinde verum esse Deum non negabunt Judæi. De hoc autem vero Deo asserit, præteritum tempus pro futuro assumens, post hæc, hoc est, post legem Israelitis datam, in terris apparuisse & cum hominibus conversatum esse, humanitate scilicet assumpta, & sibi substantialiter unita: de hac enim speciali apparitione, & non de alia necessariò intelligitur Propheta: nam si de alia loqueretur, quæ sit per Angelos in aeris corporibus assumptis, vel per solam imaginariam aut sensibilem aliquam representationem, non diceret, *post hæc in terris visus est*, quia ante legem datam Deus eo modo in terris visus fuerat, & cum Abraham, Jacob, aliisque sanctis hominibus fuerat conversatus. Hic autem Deus homo factus, alius non est, quàm Messias.

Michæ cap. 5. legitur: *Et tu Bethleem Ephrata, parvulus es in millibus Juda, ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel; quibus verbis promittitur Messias, & Bethleem natusurus prædicitur, ut Principes sacerdotum & scribæ populi responderent Herodi scilicetanti ab eis, ubi Christus naceretur. Hunc autem Messiam verum esse Deum statim aperte significatur his verbis: Et egressus ejus ab initio à diebus æternitatis, quibus æterna ejus secundum divinitatem generatio exprimitur: dictio enim illa, ab initio, conjuncta cum hac alia, à diebus æternitatis, significat existentiam sine principio.*

Zacharia denique cap. 2. hæc habentur: *Hæc dicit Dominus exercituum: Post gloriam misit me ad gentes, quæ spoliaverunt vos ... & cognoscetis, quia Dominus exercituum misit me. Lauda & lætare filia Sion: quia ecce ego venio, & habitabo in medio tui, ait Dominus.* In hoc quoque textu manifestè agitur de Messia, & in eo Dominus exercituum dicit, se ad gentes missum esse à Domino exercituum, seque venturum, & in medio Israelitarum habitaturum. At quis est ille Dominus exercituum, qui missus est, & in medio Israelitarum habitavit, nisi

nisi Deus Filius, qui homo factus est, Messias igitur est Deus Filius, homo factus adeoque simul homo & Deus.

§. II.

Messias ille, qui simul est verus Deus & homo verus, jam a multis seculis advenit.

P Rob. I. ex cap. 49. Geneseos, in quo sic loquitur Jacob: Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Hic Jacob loquitur de Messia; nam fore expectationem gentium, omnino convenit Messia, qui venturus erat ad salvandas gentes & nulli alteri aptari potest; de quo enim alio verè dici posuisset: *Et erit expectatio, &c.* Ergo sceptrum de Juda & dux de femore ejus, hoc est omnes suprema potestas à tribu Juda auferenda non fuit, donec veniret Messias. Ergo cum jam à multis seculis omni potestate suprema spoliati sint Judæi, confitendum est Messiam jam à multis seculis advenisse.

Prob. 2. ex Danielis cap. 9, in quo Daniele alloquentes Angelus ait: *Septuaginta hebdomades abbreviate sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consummaretur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum.* Scito ergo & animadvertite. Ab exitu sermonis, ut iterum edificetur Jerusalem, usque ad Christum Ducem, hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt: & rursum edificabitur platea, & muri in angustia temporum. Et post hebdomades sexaginta duas occidet Christus: & non erit ejus populus, qui cum negaturus est. Et civitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: & finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una: & in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium: & erit in templo abominatio desolationis, & usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio.

1. In hac prophetia, Angelus per Christum Ducem Messiam intelligit: nam vocat eum Sanctum Sanctorum quæ denominatio homini puro convenire non potest talis enim reduplicatio, secundum proprietatem linguæ Hebraicæ, significat supremam dignitatem & excellentiam in ratione sanctitatis, adeoque ei tantum convenit, qui non ex accidenti, sed ex se & natura sua sanctus est, ac principium & fons omnis sanctitatis participatæ, qualis est solus Deus, non homo purus. Præterea angelus dicit, per Christum ducem iniquitatem delendam, & adducendam justitiam sempiternam, quod ab homine puro præstari non potest: intelligit igitur angelus Messiam, quem esse simul hominem & Deum supra probavimus.

2. Angelus dicit Christum ducem post septem & sexaginta duas, hoc est, post sexaginta novem hebdomadas venturum, & intra decimam occidendum. 3. Hebdomades illæ, de quibus loquitur angelus, vel sunt dierum, vel annorum: nam in Scriptura nulla aliarum hebdomadam mentio fit. 4. Cum non sint hebdomades dierum, quod faciliè concedunt omnes, vel sunt hebdomades annorum lunarium, omisissis embolismis; vel ad summum annorum solarium. 5. Dato quod sint hebdomades annorum solarium, jam à multis seculis effluxerunt: nam tardiùs inchoari non possunt, quàm anno vigesimo imperii Artaxerxis, quo anno Artaxerxes decretum fecit, quo jubebat urbem Hierosolymam reedificari. Ab illo autem vigesimo Artaxerxis anno hæcenus elapsi sunt anni supra ter mille, & septuaginta hebdomades annorum facient tantum annos, quadringentos nonaginta.

Ex allata igitur prophetia clarum est jam à multis seculis venisse Messiam, quod adhuc ex eadem prophetia amplius demonstratur: nam in ea dicit angelus, in penam Christi ducis occisi, populum cum Duce venturum, civitatem ac sanctuarium dissipa-

turum, quod imperante Vespasiano à Romano exercitu, duce Tito ejus filio, ab annis supra mille & sexcentos, factum esse ignorat nemo. Ergo saltem ab annis supra mille & sexcentos effluxere hebdomades Danielis. Ergo, &c.

Prob. 3. Ex cap. 2. Aggai Prophetæ, in quo hæc leguntur: *Adhuc unum modicum est, & ego commovebo cælum, & terram, & mare, & aridam. Et movebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum. Meum est argentum, & meum est aurum, dicit Dominus exercituum. Magna erit gloria domus istius novissime, plus quàm prime.* In hac prophetia agitur de Messia: quem enim alium vocare potuisset desideratum cunctis gentibus? Sic autem eum vocat, vel quia ante adventum ejus nunquam defuere inter gentes, qui fidem illius & desiderium haberent: vel certè quia quamvis gentes, quæ illum ignorabant, illum non desiderarent, eis tamen maxime desiderabilis erat, cum adventu illius maxime indigerent. Vel denique, quia more prophetarum, præteritum pro futuro usurpans, futurum erat, ut aliquando Messias desideraretur, & amaretur à gentibus.

Itaque cum Judæi ex captivitate Babylonica redirent, Hierosolymæ alterum templum adificantes, Dario Histaspæ Persis imperante, tristes essent, & dejecti animis, eò quod templum illud, quod edificabant, videretur eis humilior templo Salomonis, etque minime æquiparandum; Aggæus, ut eos confortaret, & alacriores atque ad opus promptiores efficiat, loquitur eis de adventu Messia, & prædicit illum præsentia sua aliquando coherenturum templum, quod ædificant, adeoque hujus templi, longè majorem fore gloriam, quàm fuerit gloria templi, quod Salomon extruxerat, quodque nobilitatum tantum fuerat præsentia arce fœderis, quæ non fuit nisi umbra quadam & figura Messia. Ergo cum templum, à Judæis post captivitatem Babylonicam ædificatum, ac deinde ab Herode Rege restauratum, jam à multis seculis destructum & solo æquatum sit à Romanis, vel Aggæus Propheta falsum prophetavit, & mentitus est, quod non concedunt Judæi, vel jam à multis seculis advenit Messias.

Idem argumentum sumi potest ex Malachia cap. 3. ubi per Prophetam sic Messias ipse loquitur: *Ecce ego mitto Angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam: quibus verbis prædicitur adventus præcursoris Messia. Tum continuò Propheta subjicit: Et statim veniet ad templum suum dominator, quem vos queritis (quibus verbis aperte dicitur Messias esse Deum) & Angelus testamenti, quem vos vultis (Messiam Propheta angelum testamenti vocat, eò quod novum testamentum, novamque legem gratiæ conditurus erat.) Templum autem illud, ad quod venturum fuisse Messiam, prædixit Malachias, non fuit templum Salomonis; hic enim Propheta vixit tempore Artaxerxis Longimani; sed secundum templum à Judæis post captivitatem extructum, cujus à tot jam seculis nullum erat vestigium: unde Messias jam à multis seculis advenit, vel Malachias falsum prædixit, quod dici non potest.*

§. III.

Messias, quem hominem simul & Deum esse, & à plurimis jam seculis advenisse probavimus, alius non est, quàm Christus, seu Jesus ex Maria Virgine natus, Augusto imperante, & sub Tiberio ab Judæis cruci affixus.

P Rob. Nam omnia quæ à Prophetis de Messia prænuntiata fuerunt, impleta sunt in Christo, ut non difficilè ostendi potest inductione. 1. enim prodigia, quibus adventum suum probaturus erat Messias, enumerans Isaias cap. 35. sic loquitur: *Deus ipse veniet & salvabit vos: tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus tlandus, & aperta erit lingua mutorum.* Atqui Christus

stus cæcorum oculos & aures surdorum aperuit, claudos erexit, & solvit linguam mutorum; quin etiam omne morborum genus sanavit, & mortuos suscitavit; & quod diligenter observandum est, ea omnia miracula, ut probaret se Messiam esse, patravit. Quod planè sufficit, secluso omni alio argumento, ad veritatis, quam hic probare intendimus, demonstrationem: unde cum Matthæi, cap. 11, Joannes in vinculis duos de discipulis suis mittit ad Christum, cui dicant: *Tu es qui venturus es, an alium expectamus?* responder Christus: *Euntes renunciate Joanni, quæ audistis & vidistis: cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, &c.*

2. Prophetæ prædixerunt, à Messia gentes ad veri Dei fidem convertendas: nam sic ait Isaias, cap. 49. *Ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terræ.* Et Zacharias, cap. 2. *Lauda & letare filia Sion: quia ecce ego venio... & applicabuntur gentes multe ad Dominum in die illa, & erunt mihi in populum.* Atqui notum omnibus est, à Christo per discipulos suos gentes ad veri Dei fidem esse conversas. Quin etiam prædicit Isaias Messiam ex Judæis ad se conversos homines in universum orbem missurum esse, & ab hominibus illis gentibus omnibus gloriam ejus annunciatum iri: nam ait Prophetam, cap. 66. *Et mittam ex eis qui salvati fuerint, ad gentes in mare, in Africam, & Lydiam, tendentes sagittam, in Italiam & Græciam, ad insulas longè, ad eos, qui non audierunt de me, & non viderunt gloriam meam, & annuntiabunt gloriam meam* (hoc est miracula à me patrata, quibus probavi me Filium Dei esse, & à Deo Patre missum ad redimendum genus humanum.) Atqui Christus Apostolos, quos ex Judæis sibi adjunctis elegerat, misit in universum orbem, qui doctrinam ejus, & miracula ab eo patrata prædicarunt gentibus, & tot ipsi prodigiis prædicationem suam confirmarunt, ut gentes, relicta idololatria, in Christum crediderint, eumque ut verum Deum, & hominum Salvatorem adoraverint, coluerint, atque invocaverint. Quod etiam expressè ab Isaiâ, cap. 45. prænuntiatur esse legimus: postquam enim dixit, *Aegyptios, Ethiopas, & Sabæos ad Messiam transiuros, & post eum victos manibus, hoc est, ingenti erga ipsum amoris ac devotionis affectu ambulaturos, sic pergit: Et te adorabunt, & teque deprecabuntur.*

3. Prophetæ exponentes ea, quæ à Judæis passurus erat Messias, passionis Christi circumstantias omnes ita accuratè describunt, ut eos Christum ipsum patientem suis oculis, cum scriberent, vidisse dicerent, ut probatur ex Psalmo 21. in quo Messiam loquentem sic inducit David: *Deus Deus meus respice in me! quare me dereliquisti... ego autem sum vermis & non homo: opprobrium hominum & abjectio plebis. Omnes videntes me, deriserunt me: locuti sunt labiis, & moverunt caput. Speravit in Domino, eripiat eum... concilium malignantium obsecrat me, foderunt manus meas & pedes meos: diminuerunt omnia ossa mea.*

Ex Psalmo 68. in quo per os Davidis loquens Messias ait: *Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inveni. Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto.*

Ex Isaiâ cap. 53. ubi de Messia sic loquitur: *Non est species ei, neque decor: & vidimus eum, & non erat aspectus, & desideravimus eum: despectum & novissimum virorum, virum dolorum... sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum... & cum sceleratis reputatus est... & pro transgressoribus rogavit.*

Denique ex Zacharia cap. 12. in quo sic ait ipse Messias: *Et effundam super domum David, & super habitantes Jerusalem Spiritum gratia & precum* (quibus verbis manifestè probat se Deum esse) & aspicient ad me quem confixerunt. Et cap. 13. hæc leguntur:

Et dicetur ei: Quid sunt plaga iste in medio manuum tuarum? Et dicit: His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me (hoc est, qui à tot sæculis adventum meum expectabant, meque ut liberatorem suum videre desiderabant.) Hæc enim omnia in passione Christi contigisse, liquet ex Evangelistis, qui hujusce Christi passionis historiam scripsere in oculis ipsorum Judæorum, quorum tamen nullum recamasse legimus, præterquam quod Evangelistarum narratio ita omnibus veritatis characteribus insignitur, ut apud nullum vel mediocri sapientia præditum, in falsitatis suspicionem venire queat.

Obj. 1. Prophetia Jacob, *Non auferetur sceptrum de Juda, &c.* Christo nullatenus aptari potest. R. hoc esse falsum, & dico hanc prophetiam in Christo impletam fuisse. Pro quo accipe sequentia 1. In prophetia Jacob, *Sceptrum & Dux* non sunt voces synonymæ, sed nomine sceptri potestas regia, & nomine ducis suprema potestas judicandi populum significatur. Cum dicitur: *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec, &c.* sensus non est, quod neutra potestas auferetur, sed quod utraque non auferetur à Juda, donec, &c.

3. Sicur prima potestas in Regibus, ita secunda residebat in supremo senatu, quem aliquot post Christum sæculis Talmudistæ Sanhedrin nominarunt à nomine Græco συνέδριον, quo significatur confessus, hoc est, conventus hominum simul sedentium. In hoc autem supremo senatu primarii judices erant ex tribu Juda oriundi, & constabat septuaginta senioribus, seu senatoribus, ut patet ex Numerorum cap. 11. ubi legitur: *Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senibus Israel, quos tu nosti, quod senes populi sint ac magistri: & duc es eos ad ostium tabernaculi fœderis, faciesque ibi stare tecum, ut descendant & loquar tibi, & auferam de spiritu tuo, & tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, & non tu solus graveris.* Quibus verbis præcipit Deus, ut instituat suprema ille senatus; vel certè ei jam instituto suprema judicandi potestas conferretur.

4. Utrumque potestas anno mundi 3314. Samaria à Salmanzare Assyriorum Rege capta, & decem tribubus in captivitatem adductis ac dissipatis, atque ita in regno Israelitarum extincto, devoluta est ad solam tribum Juda, ad quam redacta quoque est tota Hebræorum gens, qui postmodum Judæi appellati sunt & utraque potestate potiti, & que ad captivitatem Babylonicam.

5. In captivitate Babylonica, amissa potestate regia, supremus Judæorum senatus supremam suam judicandi potestatem, annuentibus Chaldeorum, ac subinde Persarum Regibus, retinuit usque ad tempora Antiochi, qui cum, expugnata Hierosolyma, Judæorum gentem, eorumque senatum perdere vellet, à Machabæis repressus est, quo tempore senatus judæicus auctoritatem suam non parùm auxit, auctamque servavit, donec à Pompejo Magno Judæa, cum urbe Hierosolyma subacta, in provinciam redacta est, à quo tempore Sanhedrii suprema potestas sensim à Romanis immunita est, & tandem post adventum Christi abolita; quod fortasse significare volunt Judæi, Joannis, cap. 18. cum dicunt: *Nobis non licet interficere quemquam*, quasi dicerent: Nobis reos ultimo supplicio addicendi potestas ablata est: nisi quis tamen malit, Sanhedrii potestatem supremam nonnisi post mortem Christi extinctam esse, quando scilicet ab exercitu Romano, Tito duce, capta Hierosolyma est, & cum templo suo funditus eversa.

Itaque ante Christi adventum sceptrum quidem, seu potestatem regiam amiserunt Judæi; at, quod sufficit ut prophetia Jacob verè dicatur impleta fuisse in Christo, non nisi postquam Christus advenit, Judæi amiserunt ducatum, seu supremam populum secundum leges patrias judicandi potestatem, residentem in Sanhedrio, seu supremo septuaginta seniorum concilio.

At inquires. Grátis asseritur supremus ille senatus judæi.

Judaicus, quem nomine Ducis intelligi volumus in prophetia Jacob, vel saltem gratis illi suprema iudicandi potestas attribuitur. R. neg. utrumque. Et 1. quidem institutionem illius habemus Num. cap. 11. v. 16. *Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel.* Quae verba Cornelius à Lapide interpretans, sic ait: „Licet Exodi 18. ex iugessione Jerro, Moles in populo constituisse decanos & tribunos, qui lites populi deciderent; tamen ultima appellatio semper erat ad Moysen. Ad hæc, majores causas ad Moysen referebantur. Denique ea quæ Deum Deique cultum spectabant, solus Moyses decernebat: quare grave ipse sustinebat onus; ad quod levandum Deus hic jubet deligi septuaginta viros, qui hæc tria, æquæ ut Moyses præstarent: idèque eos, æquæ ac Moysen, spiritu prophetico insigniunt, ut familiariter Deum consulere in dubiis, & ab eo edocerentur. Cornelio à Lapide consonat Jacobus Tirinus, qui in eadem Scripturæ verba sic loquitur: „Nota, hos septuaginta seniores non solum separatim, necessitate sic exigente, populum docuisse ac iudicasse, sed etiam communi subinde consilio res majoris momenti definiisse, & vice Moysis difficultates dissolvisse, tanquam supremum quoddam Judæicæ Monarchiæ concilium ac senatum, à quo nulla deinceps esset appellatio. Unde *Sanhedrin* Judæorum exordium sumptit.

Consentit etiam Baronius tom. 1. annalium ad annum 31. Christi. „Erat quidem, inquit, apud Judæos ex senioribus atque magistris conflatum collegium, quod ab illis Synedrin dicebatur, constabatque ex septuaginta duobus viris. Hujus originem à Deo per Moysen institutam habes in libro Numeri, quando Deus Moysi præcepit, ut septuaginta viros deligeret, quos senes & magistros populi esse nosset.

2. Quod supremus ille Judæorum senatus supremam iudicandi potestatem habuerit, aperte colligitur verbis quæ Numerorum cap. 11. subjunguntur: *Et auferam de spiritu tuo, & tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, & non tu solus graveris.* Perinde enim est, ac si Deus diceret: Quia septuaginta viros, quos elegeris, partem jurisdictionis, quam solus habuisti hætenus, daturus sum, dabo quoque eis partem spiritus prophetici, quem solus hætenus habuisti. „Utitur (inquit Cornelius à Lapide) hac phrasi (*auferam de spiritu tuo, & tradamque eis*) elegantiae causa; quasi Deus, sicut partem oneris ab humeris Moysis ablatam, in alios septuaginta dispergit; ita similiter ex spiritu Moysis ad sustentandum illud onus comparato, aliquid acceperit, similemque spiritui Moysis spiritum in eos disperterit.

Deus igitur jurisdictionem illam, quam solus Moyses habebat antea, divisit inter Moysen ipsum & septuaginta illos seniores, ex quibus deinceps constitutus erat senatus judæicus, quinque proinde Moysi subordinati non fuerunt, ita ut ab illis ad Moysen appellari non posset. Et verò si ab illorum judiciis appellari potuisset, adeoque appellatum esset ad Moysen, onus populi cura eo non sustentasset, nec minus, quam antea, gravatus fuisset Moyses.

Sic ratiocinatur Jacobus Salius ad annum mundi 2545. cum Abulenfi. „Onus populi, inquit, interpretatur Abulenfi graviore causas, quarum bonam partem deinceps isti septuaginta laturi & iudicaturi erant, & sic Moysen in opere proprio & suo sublevaturi. Accepturi etiam erant partem jurisdictionis in iis, quæ pertinebant ad Deum, quoniam ornandi erant divinitus prophetico spiritu, ut Deum consulere, & de divinis rebus populum, sicut & Moyses, edocere possent. Alioqui nec paret huic muneri esse, nec Moysen sublevare potuissent: idèque, ut idem Doctor ratiocinatur, non erant subordinati Moysi, sicut ii qui consilio Jerro fuerant instituti: alioqui causa devolveretur ad ipsum, & multum temporis ac laboris adhi-

bendum esset in istorum immediatorum processibus examinandis; sed planè eandem cum Moysen jurisdictionem, sicut ejusdem cum eo spiritus communionem habebant, ut illa verba significant, *Auferam de spiritu tuo, & tradam eis*; idèque neque ab eis ad Moysen appellatio dabatur, cum eodem spiritu gauderent, & ille sublevandus esset, uti postulaverat.

At inquit. Senatus ille, à Deo per Moysen institutus, cum septuaginta illis senioribus, quos elegerat Moyses, extinctus est; nec alii eis deinceps successerunt, vel, si alii deinceps eis suffecti sunt, saltem suffecti non sunt cum eadem auctoritate. R. neg. utrumque.

Et 1. Quidem quod septuaginta illis senioribus, à Moysen electis, alii deinceps successerint, docet Cornelius à Lapide in cap. 11. Num. ubi post verba à nobis jam citata, sic prosequitur paulò inferius: „Manserunt hi septuaginta deinceps, & continuos habuerunt successores etiam in Chanaa: „Tirinus verbis jam laudatis; Salius ad annum mundi 2545. „Post mortem Moysis, inquit, postquam ventum est in terram Chanaan, ubi neque Josue, neque Eleazar, neque ceteri deinceps, in quos eorum dignitas devoluta est, Prophetæ erant. Neque item qui istis septuaginta Prophetis (ex quibus Moyses iussu Dei senatum constituerat) morientibus successerunt in domo concilii, ut ajunt Hebræi, sive in senatu & consensu iudicum, Prophetæ fuerunt: „Et Baronius ab anno Christi 31. ubi post verba superius citata sic prosequitur: „Hoc seniorum collegium, junctis duobus aliis, qui Heldad & Medad personas agerent, qui licet remansissent in castris, eodem tamen afflati spiritu propheterunt, numero septuaginta duorum semper perseveravit in posteris.

Quod post mortem Moysis senatus ille perseveraverit, etiam ex Scriptura probari potest. Nam lib. 1. Machab. cap. 12. ubi dicitur: *Hoc est exemplum epistolarum, quas scripsit Jonathas Spartiatis: Jonathas summus sacerdos, & seniores gentes, & sacerdotes, &c. Per seniores gentis, qui sacerdotibus præmittuntur, procul dubio intelliguntur senatores.* Similiter Joan. cap. 1. cum dicitur: *Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ab Hierosolymis sacerdotes & Levitas ad eum, ut interrogarent eum: Tu quis es?* (hoc est, utrum esset Messias, an non) nomine Judæorum intelligitur concilium septuaginta seniorum: nam ut rectè observat Baronius ad an. Christi 31. legatio illa ad Joannem facta, publica fuit & legitima, qualis fieri tantum poterat à Concilio illo, cujus muneris erat imprimis de Propheta cognoscere. Denique Matth. cap. 26. & 27. de hoc supremo Judæorum senatu agitur, ut rectè observat Cornelius à Lapide loco jam non semel citato, ubi hæc habet: „Hi seniores (septuaginta illorum, quos Moyses elegerat successores) fuerunt, qui in magno illo suo *Sanhedro* sive concilio, Christum mortis reum proclamarunt, & Pilato occidendum tradiderunt.

2. Quod septuaginta senioribus, à Moysen electis, alii deinceps successerint cum pari, adeoque cum suprema iudicandi auctoritate, insinuat Tirinus loco citato, & disertis verbis asserit Baronius ad annum Christi 31. ubi ait: „Hoc seniore collegium... septuaginta duorum semper perseveravit in posteris. Erat horum summa auctoritas, ut qui de lege cognoscerent, & de Propheta, ac simul de Regibus iudicarent. Idem affirmat ad annum Christi 231. ubi scribit, existimare se, ad Scripturas sacras ex Hebræo in Græcum, rogante Ptolomeo Philadelpho, vertendas, „illos ipsos fuisse vocatos, qui ex officio de his, quæ spectarent ad divinam Scripturam, discernere consueverant; nimirum amplissimum illud senatum septuaginta duorum seniorum, à Moysen primitus Dei consilio institutum, quem usitatori voce Sanhedrin dicere consueverunt. Horum namque munus erat, de lege, rege, sacerdote, atque Prophetis decernere.

Suprema illa iudicandi potestas, quam Synedrio attribuitur.

attribuimus, demonstrari posse videtur ex Josepho, lib. 14. antiquitatum Judaicarum, cap. 17. ubi refert, matribus eorum, quos Herodes necaverat, per singulos dies in templo rogantibus ut ipse (qui tamen tunc temporis Galileæ præfectus erat) coram confesso iudicio (hoc est, coram Synodo) facti sui rationem cogeretur reddere, Hyrcanum his permotum, hominem ad iudicium & dicendam causam evocasse: tum hæc inferius subiicit: Porro Hyrcanus animadvertens iudices propensiores ad damnandum Herodem, rem insequentem diem distulit, & clam eum admonuit, ut fuga sibi consuleret: non enim esse remedium aliud. Cur autem non aliud erat remedium, & sola fuga sibi consulere poterat Herodes, nisi quia sententia mortis, vel exilii, aut alterius pœnæ, si à Synedrio lata fuisset contra Herodem, rescindi non potuisset, nec ab ea ad aliud tribunal superius poruisset appellari?

At inquit, Non Synedrium, sed Summum Pontificem cum sacerdotibus summam habuisse iudicandi potestatem in causis tam civilibus, quam sacris, probari videtur ex cap. 17. Deuteronomio. ubi hæc leguntur: Si difficile & ambiguum apud te iudicium perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & iudicium intra portas tuas videris verba variari, surge & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. Veniesque ad sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicii veritatem, & facies quodcumque dixerint, qui præsent loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem ejus: sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad sinistram. Qui autem superbiert, notens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, & decreto iudicis, morietur homo ille, &c.

R. Moysem, cum ait: Venies ad sacerdotes levitici generis, & ad iudicem, &c. loqui de Synedrio, cui supremam iudicandi attribuit potestatem: perinde enim est, ac si diceret: Venies ad sacerdotes & iudices sæculares, ex quibus Concilium Sanhedrin constabit, & quibus præerit summus Pontifex; & quoniam summa erit in decernendo huius Concilii auctoritas, qui decreto ejus noluerit acquiescere, morietur homo ille. Hanc Hebræorum, quibuscum potissimum hic nobis res est, interpretationem hæc observat Cornelius à Lapide in citatum cap. 17. Deuteronomio. „ Hebræi, inquit, hunc versum (Venies ad sacerdotes & iudices) referunt ad concilium Sanhedrin, quod erat summum, instar parlamenti, & iudicabat de Rege, lege, & Propheta, ad illudque erat ultima appellatio.

At inquit, Adversatur dictis hætenus Scriptura lib. 2. Paralip. cap. 19. ubi hæc leguntur: Constituit (Josaphat) iudices terra in cunctis civitatibus Juda munitis per singula loca in Hierusalem quoque constituit Josaphat levitas & sacerdotes, & principes familiarum ex Israel (hic Israel pro Juda ponitur) ut iudicium & causam Domini iudicaret habitatoribus eius. Præcepitque eis dicens: Sic ageris in timore Domini fideliter & corde perfecto. Omnem causam, que venerit ad vos, fratrum vestrorum, qui habitant in urbibus suis inter cognationem & cognationem, ubicunque questio est de lege, de mandato, de ceremoniis, de justificationibus: ostendite eis, ut non peccent, &c. R. Scripturæ sensum non esse, quod Josaphat primus instituerit iudices in regno Juda, sed quod ab hoc munere indignos vel minus idoneos amoverit, aliosque in eorum locum aut probitate meliores, aut legis divinæ intelligentia instructiores suffecerit. Ex hoc autem loco habemus, Synedrium sedem suam habuisse Hierosolymis; in eo fuisse non solum levitas & sacerdotes, sed etiam homines sæculares; & ei alia, quæ erant in aliis urbibus tribunalia subordinata; atque ab eis ad illud appellationem fuisse.

At inquit, In prophetia Jacob omnino nobis obest hæc vox, de femore ejus. R. sep. neg. Synedrium enim constabat non solum sacerdotibus, qui ex Levi descendebant, sed etiam ex iudicibus sæcularibus, qui

erant ex Juda oriundi, & quidem omnes post separationem decem tribuum à tribu Juda mortuo Salomone, initio Roboami factam; quin etiam illos omnes ab eo tempore non solum de tribu Juda, verum etiam de domo David, de cujus stirpe descendurus erat Messias, ejusque regnum collapsum restitutus, fuisse probari videtur ex Philone lib. de temporibus. Unde altera ad objectionem factam responsio nobis suggeritur.

Dici itaque potest, hunc esse sensum prophetiæ Jacob: Postquam ablarum fuerit sceptrum à posteris Davidis, qui primus de tribu Juda illud accepturus est, in Synedrio seu supremo senatu Judaico non deficient iudices de domo illius, donec veniat, qui mittendus est. Qui sensus Christo nostro planè congruit: nam natus est anno 35. Herodis, qui anno 30. regni sui, ut refert Philo libro citato, Synedrin ex domo David delevit, & Annanellum quemdam atque Synedrin ex Profelytis suffecit, qui nimirum in lege videbantur eruditi. Quod confirmari potest 1. ex Josepho lib. 14. antiquitatum Judaicarum cap. 17. ubi ait, quod Herodes regnum adeptus, omnes illos iudices (quos sibi adversarios expertus fuerat) & Regem quoque (Hyrcanum) sustulit. 2. Ex Eusebio in chronico sic loquente: Herodes ad ea, que supra crudeliter gesserat, etiam hoc addidit: virum sororis sue Salomes interfecit, & cum eam alii tradidisset uxorem, etiam hunc necat: scribas quoque & interpretes divinæ legis pariter necat. Nam per legis divinæ interpretes procul dubio Eusebius intelligit Synedrii iudices, quorum erat interpretari legem divinam. Huic porro secundæ responsioni officere non potest, quod Christus quinto tantum post Synedrii iudicum necem anno natus sit: nam quinque anni in tanto annorum cumulo non sunt alicuius considerationis.

At inquit, Denique in prophetia Jacob nomine ducis non nisi violenter intelligi potest Synedrium, R. neg. Cum enim Synedrii summa fuerit etiam in majoribus causis iudicandis, & in lege divina populis interpretanda auctoritas, ad illudque non solum de prophetia, & urbium ac provinciarum præfectis, sed etiam, ut volunt Rabbini, & cum eis non uno loco Baronius, de Regibus iudicare, videtur non sine sufficienti fundamento in præfata prophetia nomine ducis venire Synedrium illud. Cui verò non placebit hæc nostra responsio, quærat aliam apud Cornelium à Lapide in caput 49. Geneseos pag. 287. & seq.

Obj. 2. Saltem prophetia Danielis superius allata aptari non potest Christo: cum septuaginta illarum hebdomadarum, de quibus loquitur Angelus, nullo pacto definiti possit initium cum sufficienti probabilitate. R. neg. & dico ab ipsomet Angelo hebdomadam illarum initium designari per hæc verba: Ab exitu sermonis, ut iterum edificetur Jerusalem, usque ad Christum Ducem hebdomades septem, &c. hoc est, ab eo tempore, quo decretum de reedificanda Hierosolyma factum fuerit, ab eo scilicet, qui ædificationem hanc permittere, vel impedire poterit, &c. Unde certò concludi videtur hebdomadas septuaginta, de quibus loquitur Angelus apud Danielelem, incipiendas esse ab anno 20. regni Artaxerxis Longimani: nam ex libro 2. Esdræ cap. 2. habemus Artaxerxem, qui Hierosolymæ ædificationem permittere, vel impedire poterat, decretum fecisse de ea restauranda, atque in Judæam misisse Nehemiam, qui eam restauraret.

Præterea, qui contrarium sentiunt, alium principem, cui paruerint Judæi, aliudve tempus assignare non possunt, quo Judæis reedificandæ Hierosolymæ potestas facta fuerit. Et verò Cyrus solius templi restaurandi potestatem fecit, ut patet ex lib. 1. Esdræ, cap. 1. ubi sic loquitur Cyrus: Quis est in vobis de universo populo ejus? Sit Dux illius cum ipso, ascendat in Jerusalem, que est in Judæa, & edificet domum Domini Dei Israel. Darius quoque hystaspides templi tantum extruendi fecit potestatem, ut patet ex eodem libro Esdræ cap. 6. ubi ait: Dimitte fieri templum Dei illud à duce Judæorum, & à senioribus eorum, ut domum Dei illamificent in loco suo.

Deni-

Denique Nehemias ab Artaxerxe missus, Ecclesiastici cap. 49. laudatur, quod urbem ædificaverit: Et Nehemias, inquit, in memoriam multi temporis, qui erexit nobis muros everfos, & stare fecit portas & fenestras, qui erexit domos nostras. Zorobabel verò, quem Cyrus miserat, ibidem laudatur tantum, quod templum extruxerit. Quomodo, inquit Ecclesiasticus, amplificemus Zorobabel? Nam & ipse quasi signum in dextera manu; sic & Jesum filium Josedech, qui in diebus suis ædificaverunt domum, & exaltaverunt templum sanctum Domino, paratum in gloriam sempiternam.

At inquit. Septuaginta hebdomades constant ex annis 490. At ab anno vigesimo Artaxerxis usque ad Christum occisum, inveniuntur ad summum anni 478. qui constantur ex anni 444. ad ejus ortum, & triginta quatuor inchoatis ad mortem ejus. R. hoc verum esse de annis solaribus, sed annis solaribus 478. æquivalent anni lunares 490. nam anni lunares sunt dierum 354. solares verò 365. cum quadrante. Cum autem Angelus dicit: Christum intra hebdomadas septuaginta occidendum, loquitur de hebdomadibus annorum, non solarium, sed lunarium, omissis embolismis, seu mensibus intercalariis; quod sufficienter probari videtur ex eo, quod Angelus hebdomadas illas vocet abbreviatas, & Septuaginta vocent concisas. Nota Anni communes & ordinati apud Hebræos erant anni lunares, quos ut ad solares reducerent, utebantur embolismis, seu mensem decimumtertium Adar per certa & stata intervalla intercalabant. Embolismos illos Angelus omittit; quomobrem dicit: Septuaginta hebdomade abbreviatae sunt super populum tuum, &c. Sed

Ad prophetia intelligentiam, & aliarum difficultatum solutionem observa, 1. Cum Angelus dicit, sexaginta novem fore hebdomadas usque ad Christum Ducem, verba illa, usque ad Christum Ducem, non significant diem incarnationis, vel navitatis Christi, sed tempus illud, quo cepturus erat manifestari hominis, prædicare, & docere, quod tempus inchoatum est ab ejus baptismo, in quo testimonium hoc accipit à Patre suo: Hic est Filius meus Dilectus, & à quo post tres annos & menses aliquot à Judæis cruci affixus est.

2. Cum Angelus ait: Confirmabit autem pactum multis hebdomada una, & in medio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium, loquitur de septuaginta hebdomada, in cujus dimidio posteriore Christus pactum suum, hoc est novum testamentum & novam legem confirmaturus erat miraculis, & ipsa sua morte, per quam sacrificia & hostia legis veteris erant excludenda: unde hebdomades septuaginta in ipsa morte Christi terminatae fuerunt.

3. Cum Angelus ait: Civitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo, & finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio; non significat, hoc septuaginta hebdomades complendam esse; hæc enim non nisi annis post Christi mortem 40. contingerunt; sed præcisè attingit penam, quæ Judæi propter peccatum negandi & occidendi Christum multandi erant: neque hic Angelus omnia prædicit eo ordine, quo postea facta sunt; quod familiare est Prophetis, ut mysteria magis occultentur, & sermonibus prophetiis obcuritas aliqua concilietur.

At inquit denique. Videtur hebdomadam septuaginta initium sumendum esse, non à vigesimo, sed à septimo Artaxerxis anno. 1. enim ab hoc anno ad eum, quo Christus occisus est, inveniuntur anni solares 490. 2. Ex libro primò Esdræ cap. 7. Artaxerxe dicitur septimo regni sui anno Esdræ dedisse omnem petitionem ejus. At cum jam extructum esset templum, quid aliud melius optare, vel postulare potuit, quam potestatem urbis reedificandæ: Ergo, &c. R. neg. ant. Nam propter verba Angeli, Ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem, septuaginta hebdomades necessariò inchoanda sunt ab eo anno, quo Artaxerxes decretum de reedificandâ

Simonet Theol. Tom. II.

urbe fecit: fecit autem tale decretum, non septimo, sed vigesimo regni sui anno. Et verò in eo decreto, quod in gratia Judæorum edidit anno regni sui septimo, ne verbum quidem habetur de urbe extruenda, ut patet ex capite Esdræ citato; & quantumlibet Esdras cum aliis Judæis urbem reedificari optaverit, illius reedificandæ potestatem à Rege petivisse, sufficienter colligi non potest ex eo, quod eodem capite dicatur Rex dedisse ei secundum manum Domini Dei ejus super eum omnem petitionem ejus: nam quæ petiverit à Rege, singillatim exponuntur in Regis edicto, in quo, ut jam observatum est, nulla prorsus urbis extruendæ mentio fit.

Ad primam autem antecedentis probationem Resp. minimè necessarium esse, ut ab eo anno, quo septuaginta hebdomades incoantur; assignentur anni solares 490. usque ad Christi mortem: cum enim Angelus Prophetam Hebræum alloqueretur rationi omnino convenit, asserere illum locutum esse non de annis, quibus gentes exteræ, putà Romani, utebantur, sed de annis, quibus utebantur Hebræi: Hebræi autem utebantur annis lunaribus, quamvis, ut jam notatum est, per certa & stata intervalla mensem secundum Adar intercalando, eos solaribus æquarent. Quod verò annos lunares sine embolismis seu mensibus intercalariis intelligeret, satis significavit Prophetæ, hebdomadas illas vocando abbreviatas.

Obj. 3. Aggæi prophetia Christo convenire non potest. Ergo, &c. Prob. ant. Nam 1. hæc verba: Ego commovebo cælum, & terram, mare, & aridam, & movebo omnes gentes, impleta non sunt in adventu Christi. 2. In hac prophetia appertè supponitur, ut nos etiam volumus, Messiam ingressurum templum, quod tempore Aggæi ædificatum fuit. At hoc templum non duravit usque ad tempus, quo Christus adventit. Herodes enim anno regni sui 18. illud destruxit, & aliud in loco ejus ab ipsis fundamentis ædificavit intra spatium annorum octo.

R. neg. ant. Ad 1. prob. R. verba illa, Commovebo cælum, & terram, &c. impleta fuisse in primo adventu Christi: quando scilicet Angeli è cælo descendentes, gloriam Deo cecinerunt, nox clariùs resplenduit, quàm dies, stella in Oriente apparuit, & Magos duxit ad prælepe, & ut refert sanctus Thomas hic q. 36. a. 3. ad 3. Romæ fluxit oleum, & in Hispania tres soles apparuerunt, paulatim in unum coeuntes, quæ qui viderunt, iis proculdubio, præ admiratione & rerum novitate, commoti sunt.

Potest etiam probabiliter responderi, per verba illa, Commovebo cælum, &c. prænuntiata fuisse bella civilia Romanorum, quæ aliquantò ante primum Christi adventum terra marique gesta sunt, quibus concussa respublica Romana pene concidit, & ex quibus toto pene orbe ingentes perturbationes exorta sunt, donec Augustinus superatis & extinctis æmulis, solus rerum summa potitus est, eoque imperante, tranquillitas ubique restituta est, quo tandem tempore advenit Desideratus cunctis gentibus.

Ad 2. prob. R. Templum Aggæi tempore ædificatum, non ita solo æquatum fuisse, & ab ipsis fundamentis saltem quoad omnes sui partes, ab Herode destructum, ut non potuerit, post restaurationem ab eodem Herode factam, idem quod antea in morali æstimatione ceteri, & secundum usitatum hominum loquendi modum, idem quod antea, dici: unde Joan. cap. 2. Christo dicenti: Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud, responderunt Judæi: Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Hoc autem dicendo, intelligebant templum, quod Aggæi tempore extructum fuerat: nam tota Herodis ædificatio absoluta est spatio annorum octo, ut testatur Josephus libro 13. antiquitatum judaicarum cap. 13.

ARTICULUS II.

Incarnationis existentia probatur contra Eshnicos.

SIc. Iesus Mariæ Filius, sub Augusto natus, & sub Tiberio à Judæis crucifixus, apertè Filium Dei se dixit, hocque comprobavit morum sanctimonia, puritate doctrinæ, innumerisque miraculis, cæcorum oculos, & surdorum aures aperiendo; claudis gressum restituendo, omne morborum genus sanando, mortuos ad vitam revocando, &c. quæ prodigia non nisi insanissimè negari possunt: unde sic adhuc argumentor. Si Iesus ille non fuit verè Dei Filius, fuit hominum scelestissimus, & impostorum improbissimus, sicque Deus hominum scelestissimis & impostorum improbissimis blasphemis ac imposturis suffragatus est innumeris prodigiis; quod non nisi impiissimè dici, vel excogitari potest prima consequentiæ pars per se manifesta est; secunda verò demonstratur ex eo, quòd solius Dei sit patrare vera miracula.

2. Si Iesus Mariæ Filius, non fuit verè Filius Dei, religio christiana purum hominem, eumque impostorum improbissimum, tamquam Deum reveretur & colit, & ita non est sancta & divina, sed impia & execranda religio. At sanctam & divinam esse nemo sanæ mentis negare potest religionem illam, quam piscatores duodecim per totum orbem, ipso toto orbe reluctante, propagarunt; quæ tot miraculis confirmata est; profligavit vitia, virtutesque omnes, à terra jam per tot sæcula exules, reduxit, tot hominibus sanctitate & doctrina insignibus floruit; tot hæresum atque persecutionum procellis non succubuit; tot utriusque sexus omniumque ætatum Martyrum myriades habuit, qui bona omnia amittere, tormenta gravissima pati, mortemque crudelissimam obire maluerunt, quàm doctrinam sensibus adversam, & creditu difficillimam, deserere; illam, inquam, religionem, quæ vitia omnia damnat; commendat virtutes omnes; tam dignè de Deo sentit, tam sibi in doctrina sua constat, tanta sapientia, membrorumque consensione regitur, tanto divinæ gloriæ zelo ardet, tot utriusque sexus homines habet omni virtutum ac præsertim rerum omnium temporalium contemptus & perfectæ continentię laude commendabiles, &c. Ergo Iesu Mariæ Filius, sub Augusto natus, sub Tiberio mortuus, qui propria virtute à mortuis suscitatus, purgatione peccatorum nostrorum facta, *sedet ad dexteram maiestatis in excelsis*, est verus Filius Dei, adeoque Filius Dei verè incarnatus est.

Obijcies 1. Si Filius Dei incarnatus est, Deus mutatus est; sed implicat Deum mutari. Ergo, &c. *R.* dist. seq. maj. Deus mutatus est, si per to mutari, intelligitur præcisè, transire de contradictorio in contradictorium, seu acquirere novam aliquam denominationem, novum aliquod esse, quod antea non habebatur, Concedo seq. maj. nam revera Filius Dei incarnando se, transit à non esse hominem ad esse hominem; acquisivit novam denominationem intrinsecam homini, seu novum esse intrinsecum hominis, quo carebat ante incarnationem. Deus mutatus est, si per to mutari, intelligitur idem, ac per to perfici, vel deteriorari, melius, vel pejor fieri, Neg. seq. maj. Nam ut rectè ait sanctus Leo in epistola ad Flavianum Constantinopolitanum, *Nativitas temporalis (Filius Dei) nativitati divinæ sempiternæ (eiusdem Filius Dei) nihil minuit, nihil contulit.* Et inferiùs: *Assumpsit (Dei Filius) formam servi sine sordè peccati, humana augens, divina non minuens;* unde canit Ecclesia: *Mirabile mysterium declarat hodie, innovantur naturæ, Deus homo factus est, id quod fuit permansit, & quod non erat, assumpsit.* Ad minorem *R.* quòd implicat Deum mutari in secundo sensu, non in primo.

At inquires. Etiam præcisè transire de contradictorio in contradictorium, dicit essentialiter in eo, qui transit, vel limitationem, vel indigentiam, vel inconstantiam, vel potentiam passivam & passionem,

vel dependentiam aliquam, vel perfectibilitatem, vel denique deteriorabilitatem. Ergo tam implicat, quòd Deus mutetur in primo sensu, quàm in secundo. *R.* neg. ant. quoad omnes partes, si sumatur universaliter, ut hic sumitur.

Itaque, quòd Deus de non homine factus sit, & quidem intrinsecè homo, 1. non arguit in eo limitationem: neque enim, ut homo fieret, necesse fuit, ut esset in aliqua ratione finitus, aut de novo in aliqua ratione finiretur, atque tam est illimitatus in omni genere perfectionis, postquam homo factus est, quàm ante: nam ut ait sanctus Augustinus epist. 2. ad Volusianum, *Magnitudo virtutis ejus ... nullas in angusto sentit angustias.*

2. Non dicit in eo indigentiam: nam ut homo fieret, non oportuit eum egere, sed satis fuit, ut nos egeremus; nec homo factus est, quia egebat, sed quia nos egebamus: ut enim ait S. Leo in epist. 2. ad Pulcheriam Augustam: *Nisi novus homo, factus in similitudinem peccati, nostram susceperet vetustatem ... naturamque sibi nostram, solus à peccato liber, uniret sub iugo diaboli, generaliter teneretur humana captivitas.*

3. Non arguit in eo inconstantiam: nam gravissimas ob causas ab æterno decrevit assumere naturam humanam, quam in tempore assumpsit, & semel assumptam nunquam relinquit, ut relicurus est.

4. Non arguit in eo potentiam passivam, aut passionem. Nam 1. Deus factus homo non est, recipiendo in se humanitatem, sed eam sibi assumendo, & uniendo substantialiter, nec humanitas inhæret Deo Verbo, aut ei inexistit tamquam formæ subjecto, sed solum ei incumbit ut supposito suo. 2. Humanitas non est unita Deo Verbo per agentis alicujus actionem, in eo receptam, sed quia producta est, concurrente beata Virgine, & producta conservatur à tribus personis divinis dependente à proprietate relativa Dei Verbi, eam sustinente formaliter: quare humanitas assumpta, Deo Verbo unita est per actionem in ea tantum receptam. Igitur incarnari & uniri humanitati, non magis arguit in Deo Verbo potentiam passivam, & passionem, quàm amari ab hominibus, in eo potentiam passivam, & passionem importat; nec respectu Dei Verbi est pari physicè, sed solum grammaticaliter, seu voce tenuis, & secundum loquendi modum.

5. Non arguit in eo dependentiam. Nam 1. Deus Verbum non dependet ab humanitate, sed ipsa humanitas dependet à Deo Verbo, tamquam producente ac conservante ipsam per suam omnipotentiam, & suppositante ac terminante illam per suam proprietatem relativam. 2. Deus Verbum non dependet ab aliquo agente extrinseco, cujus virtute & actione, in ipso recepta, sive volens sive non, uniatur humanitati, ut facile intelligitur ex modò dictis.

6. Non arguit in eo perfectibilitatem, aut deteriorabilitatem: ut enim aliquid transeat de contradictorio in contradictorium, sufficit ut acquirat novum aliquod esse, sive per illud perficiatur, aut deterioretur, sive non. Porro Deus Verbum non perficitur per humanitatem, quam assumpsit: cum enim sit infinitè perfectum, & omnem entis plenitudinem in se contineat, non potest substantialiter augeri, magisque perfici accessione cujuscumque naturæ creatæ: unde, ut S. Thomas ait quæst. de unione Verbi incarnati, art. 1. ad 9. Verbum incarnatum, non est amabilius, quàm fuerit ante incarnationem, quamvis sit amabile secundum aliam rationem. Sicut incarnatio, inquit, nihil bonitatis adjicit ad personam divinam (Verbi) & ita nihil adjicit ei diligibilitatis: unde persona Verbi incarnati non est plus diligenda, quàm persona Verbi simpliciter, licet sit secundum aliam rationem diligenda; quæ tamen ratio sub universali bonitate Verbi comprehenditur.

Deus igitur Verbum non perficitur per humanitatem, quam assumpsit; sed neque per eam deterioratur; illam assumendo nullam perfectionem amisit: ut enim ait sanctus Leo epistola ad Julianum Episcopum Coensem: *Quod deitas est, caro non minuit* (sicut

(sicut quod carnis est, deitas non perimit: idem & sempiternus ex Patre, & temporalis ex matre, in sua virtute inviolabilis, in nostra infirmitate passibilis: in deitate Trinitatis cum Patre & cum Spiritu sancto unius ejusdemque natura . . . ut idem esset dives in paupertate omnipotens in abiectione, impassibilis in supplicio immortalis in morte: nec enim Verbum aut in carnem, aut animam aliqua sui parte conversum est, cum simplex & incommutabilis natura deitatis tota sit semper in sua essentia, nec damnum sui recipiens, nec augmentum. Quae omnia uno verbo comprehendit sanctus Augustinus in epistol. I. ad Volusianum, dicendo: Homo Deo accessit, non Deus a se recessit.

At inquit. Si Deus incarnatus est, & quidem in utero beatae Virginis, ita ut beata Virgo verè dicatur & sit mater Dei; certè dependet à beata Virgine, tamquam à causa. *R.* Deum Verbum à beata Virgine tamquam à causa dependere, non secundum se, & secundum divinitatem, sed tantum secundum humanitatem, quam assumpsit in utero, & ex substantia beatae Virginis; actio enim beatae Virginis recepta fuit, non in divinitate, aut personalitate Verbi, sed in sola natura humana, ab eo assumpta.

At inquit. Si Deus factus est homo, acquisivit novam perfectionem substantialem: nam esse hominem, essentialiter est quaedam substantialis perfectio. Item Deus factus est moralis, passibilis; adeoque deterior factus est. Item Deus se ipsum exinanivit. Item Deus seipsum vilem reddidit. Item nunc alius est, quam ante fuit. Item nunc potest aliquid, quod ante non poterat, operationes scilicet theandricas exercere.

Ad 1. R. Deum revera per incarnationem acquisivisse, & habere novam perfectionem substantialem, quam ante non habebat formaliter: sed per novam illam perfectionem substantialem non evasit perfectior propter rationem jam allatam. Deus homo factus, perfectus, imò perfectissimus est secundum humanitatem; at non est perfectior secundum humanitatem & divinitatem simul, quam secundum divinitatem solam. Porro dixi, quam ante non habebat formaliter: quia Deus Verbum perfectionem illam substantialem, quam incarnando se acquisivit, ante incarnationem habebat virtualiter, & eminenter: unde etiam apparere, quare per illam perfectionem perfectius non evaserit.

R. ad 2. Deum factum esse mortalem, passibilem, &c. non secundum se, & divinitatem suam, sed secundum humanitatem assumptam. *Nota.* Deus homo factus, ita secundum humanitatem assumptam, mortalis & passibilis factus est, ut simul secundum se & divinitatem suam immortalis & impassibilis esse perseveraverit, ut dicit S. Leo loco supra citato.

Ad 3. R. Deum Verbum per incarnationem ita seipsum exinanivisse, formam servi accipiendo, ut loquitur Apostolus, ut nihil ei de suprema maiestate aliisve perfectionibus divinis detractum sit atque ita ad infimum gradum descendit, ut supremum non amisserit.

Ad 4. R. neg. Nam si Deus homo factus, vilis est, vel vilis est propter divinitatem; at hoc non: nullatenus enim divinitas immutata est per unionem sui cum natura humana in personalitate Verbi: vel vilis est secundum humanitatem; at hoc non: nam è contra humanitas à Verbo assumpta, omni honore dignissima est, tum propter dona naturalia & supernaturalia quibus cumulatissima est, & de quibus suo loco; tum propter moralem quamdam & moraliter infinitam dignitatem, in eam ex unionem hypostatica refutam: vel denique vilis est propter ipsam incarnationem; at hoc non: nam incarnatio est operum divinorum praestantissimum; cum in eo mirabili prorsus modo elucescant perfectiones divinae, ut ostenditur. Præterea, plurimas, easque gravissimas causas Deus habuit, propter quas rationabiliter ac laudabiliter velle incarnari.

Hæ causæ sunt 1. Ut ex intuitu tantæ misericordiae

Simonet Theol. Tom. II.

diæ & charitatis Dei erga nos, spes nostra erigeretur, & noster erga Deum amor accenderetur maxime. 2. Ut sub fidei iugo facilius ac libentius captivaremus intellectum nostrum, cum Deo nobis, non amplius per Prophetas, sed per Filium suum loquenti credimus. 3. Ut disceremus quanta sit dignitas humanæ naturæ, ne eam inquinaremus peccato, ut rectè ait S. Augustinus lib. 13. de trinitate cap. 17. *Demonstratum est, inquit, homini, quem locum haberet in rebus, quas condidit Deus; quandoquidem sic Deo conjungi potuit humana natura, ut ex duabus substantiis fieret una persona.*

4. Ne demones auderent se homini præponere, quia incorporei sunt, & honores divinos propter suam immortalitatem affectarent. *Ut superbi illi, inquit sanctus Augustinus, maligni spiritus, qui se ad decipiendum quasi ad adiuvandum medios interponunt, non ideo se audeant homini præponere, quia non habent carnem; & maxime, quia & mori in eadem carne dignatus est Filius Dei, ne ideo ii tamquam deos se colī persuadeant, quia videntur esse immortales.*

5. Ut superbia, in quam homo adeò proclivis est, reprimeretur: *Ut superbia hominis, inquit S. Augustinus, quæ maxime impedimento est inhæreatur Deo, per tantam Dei humilitatem redargui posset, atque sanari: discatque homo quàm longè recesserit à Deo.*

6. Ut efficacissima virtutum omnium exempla haberemus. *Quod majus, inquit S. Augustinus, obedientia nobis præberetur exemplum, qui per inobedientiam perieramus, quàm Deo Patri Deus Filius obediens usque ad mortem crucis?*

7. Ut per eam naturam vinceretur diabolus, quam se vicisse gloriabatur. *Perrinebat, inquit S. Augustinus, etiam ad iustitiam, bonitatemque Creatoris, ut per eandem rationalem creaturarum superaretur diabolus, quam se superasse gaudebat, & de ipso genere venientem, quod genus origine vitiatum per unum tenebat universum.*

8. Ut natura humana singulari planè & excellenti modo nobilitaretur, & nobilitate illa; cujus participes sumus omnes, ad morum innocentiam, & virtutum omnium exercitium excitaremur. 9. Ut liberaremur à servitute peccati, condigna pro peccatis nostris divinæ Majestati lætæ exhiberetur satisfactio, &c.

Ad 5. R. Deum incarnatum, alium non esse post incarnationem, quàm ante, eo sensu quòd aut aliquam perfectionem acquisiverit, quàm melior, aut amiserit aliquam, quàm deterior factus sit; sed eò tantum sensu quòd habeat novam denominationem intrinsecam novum esse intrinsecum, vi cuius tamen nec melior est, nec deterior: unde Deus incarnatus, post incarnationem alius est quàm ante, in sensu philosophico tantum, non in sensu vulgari, in quo quis secundum receptum & communem loquendi usum, alius esse dicitur, quia vel melior, vel pejor effectus est.

R. ad 5. Verbum per incarnationem acquisivisse novum operandi modum, eumque perfectissimum, sed quo non evasit perfectius, & potentius: quod enim omnem in se plenitudinem entis complectitur, nullius creatæ perfectioni accessione augeri potest. Potest quidem fieri novo modo perfectum, novo modo bonum & amabile per accessionem perfectionis creatæ: at fieri non potest perfectius, melius, & amabilius. Porro operatio theandrica, vel est complexum ex duplici operatione divina & humana, vel est operatio humana infinitè dignificata per dignitatem infinitam personæ Verbi operantis per humanitatem suam, ut instrumentum conjunctum (supple non solum intellectu, sed etiam propria libertate) adeoque motu proprio libero præditum.

Si primum, Verbum incarnatum exercere posse operationes theandricas, nihil aliud est, quàm posse non solum divinas, sed etiam humanas operationes exercere. At quòd Verbum incarnatum, non solum divinas, sed etiam humanas operationes exercere possit, cum ante incarnationem posset, tantum divinitas, hoc non arguit in eo majorem perfectionem & potentiam; sed solum posse novo modo operari, adeoque

Hh 2 arguit

arguit tantum, illud esse novo modo potens, novo modo perfectum.

Si secundum, non aliud etiam ex eo sequitur, quam quod modò dictum est. Et verò quòd Verbum, quia verè ac propriè suppositum est humanitatis assumptæ, per eam ea ex proprio motu libero operante, verè ac propriè operetur humana, non aliud dicit in illo, quam novum modum operandi; & quòd operationes humanitatis assumptæ infinitè dignificentur ex eo, quòd verè ac propriè operationes sunt Verbi incarnati, hoc arguit infinitam ejus dignitatem, nullum verò perfectionis argumentum in eo importat.

Obj. 2. Si Deus incarnatus est, vel denominatio hominis est ei intrinseca, vel extrinseca tantum, R. esse intrinsecam. *Dices ergo:* Humanitas est intrinseca Deo. R. esse intrinsecam, non inhæsiwè, sicut accidens est intrinsecum subjecto; neque informativè, sicut anima rationalis est intrinseca corpori humano sed compositivè, quatenus ei intimè præsens, cum ei substantialiter unitur.

Itaque denominatio hominis non est extrinseca Deo Verbo, sicut v.g. denominatio visi, vel cogniti, extrinseca est objecto, quod videtur, vel cognoscitur; neque ei tam intrinseca est, quam Petro, v.g. vel Paulo; nam Petrus & Paulus sunt intrinsecè homines per humanitatis identitatem cum persona Petri & Pauli: est tamen ei verè ac propriè intrinseca: humanitas enim assumpta, ei verè ac propriè intrinseca est, quia ei intimè præsens est, atque unita substantialiter, quia cum eo formaliter concurrens ad constituendum unum totum substantiale, quod est ipsa Dei Verbi persona, subsistens duplici natura.

Obj. 3. Si Deus incarnatus est, supplet humanam subsistentiam. Sed hoc implicat. Ergo, &c. R. propriè loquendo, Deum incarnatum non supplere subsistentiam humanam, sed tantum eam impedire, quatenus naturam humanam sibi unitam, ulteriùs complendo substantialiter, impedit ne sit substantia tota & integra per se ipsam. Pro quo, *Nota.* Subsistentia humana est humana natura, tota & integra substantialiter per se: igitur eo ipso subsistentia humana impeditur, quòd impeditur humana natura, ne sit per se tota & integra substantialiter, & impeditur eo ipso, quòd ab alio, ei unito, ulteriùs substantialiter completur, ut patet ex terminis. Verbum autem humanitatem assumptam ulteriùs substantialiter complet, hoc ipso quòd est suum illius suppositum: suppositum enim non potest non esse complementum substantiale naturæ, cujus est suppositum. Præterea, ex humanitate assumpta, & Verbi persona, unitis inter se, resultat homo, qui Deus est. Ergo sicut corpus & anima, cum inter se uniuntur, complentur substantialiter, quia ex illis inter se unitis resultat homo, ita humanitas assumpta, cum unita est personæ Verbi, completa fuit substantialiter, quia ex inter se unitis resultavit homo Deus.

Igitur propriè loquendo, Deus Verbum impedit subsistentiam humanam: impropriè tamen dici potest illam supplere, quatenus sic impedit, ne humanitas, quam assumpsit, sit suppositum, ut ipsum sit suppositum illius. Similiter impropriè dici potest Verbum consumpsisse personam humanam, in quantum naturam humanam sibi substantialiter uniendo, impedit ne esset persona. Ita docet sanctus Thomas in 3. libro sententiarum dist. 5. q. 3. ad 4. *Impropriè dicitur*, inquit, *consumi quod impeditur, ne fiat, & quia persona divina, quæ assumpsit humanam naturam, impedit quod natura humana habeat propriam personalitatem, ideo dicitur consumpsisse personam (humanam) quamvis impropriè.*

Obj. 4. Duo entia per se completa non possunt uniri substantialiter. Sed Verbum & natura humana sunt duo entia per se completa. Ergo, &c. R. dist. maj. Duo entia per se completa non possunt, &c. si utrumque sit per se completum simpliciter, etiam post unionem, Conc. maj. Si unum tantum per se completum sit simpliciter post unionem, Neg. maj. At in unionem Verbi cum natura humana manet quidem Ver-

bum per se completum simpliciter; non enim ulteriùs completur per humanitatem, quam assumpsit: nam nec terminat Verbum, sed è contra ab eo terminatur; unde non ipsa Verbi, sed Verbum illius suppositum est; nec per modum compartis Verbum determinat ad constituendam tertiam aliquam substantiam, cujus Verbum sit pars; sicut corpus humanum per modum compartis compler substantialiter animam rationalem, illam determinando ad constituendum totum aliquod substantiale, cujus partes sunt corpus & anima.

Manet igitur Verbum per se completum simpliciter, etiam post unionem sui cum humana natura. At humanitas assumpta, post unionem illam non est per se completa, nisi secundum quid, nempe in ratione naturæ, quia per unionem illam impeditur, ne sit per se tota & integra substantialiter: unde nunquam fuit nisi secundum quid & in ratione naturæ completa, quia nunquam exiit sine unionem sui cum persona Verbi.

Obj. 5. Ex Verbo & humanitate assumpta non potuit fieri unum per se. Ergo Verbum non potuit fieri homo: homo enim est ens per se non verò aggregatum ex pluribus entibus. Ergo, &c. R. ex Verbo & humanitate assumpta non potuisse fieri unum per se, quod sit tertia quædam substantia resultans ex Verbo & humanitate assumpta, sicut homo v.g. est tertia quædam substantia resultans ex corpore & anima: ita ut sicut homo est in recto corpus & anima unita, ita Christus sit in recto Verbum & humanitas unita: hoc enim repugnare suo loco ostenditur. At ex Verbo & humanitate assumpta potuit resultare unum per se subsistens in duabus naturis, hoc est persona divina habens duas naturas, divinam & humanam, seu Deus homo, qui est Verbum in recto, & humanitas à se invicem infinitè distant. Ergo, &c. R. neg. maj. & prob. ejus. Nam infinitè distantia, qualia sunt Verbum & humanitas, nihilo minus habent inter se proportionem assumptibilis, & potentis assumere substantiabilis, & potentis substantiare, terminabilis, & potentis terminare; quæ proportio non entitatis quidem sed habitudinis est.

ARTICULUS III.

Incarnationis existentia probatur contra hæreticos.

§. I.

Proferantur Scripturæ testimonia.

PRÆTER loca veteris Scripturæ, quæ contra Judæos allegata sunt, & æquè valent contra hæreticos, habemus in Scriptura nova testimonium Joannis Evang. cap. 1. in quo ait: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.* Et infra: *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* Ex quibus verbis sic ratiocinatur sanctus Leo in sua ad Flavianum epistola: *Unus idemque est verè Dei Filius & verè hominis Filius: Deus per id, quod in principio erat Verbum, &c. homo per id, quod Verbum caro factum est, &c.* Et c. 10. ubi Christus ipse apertè se dicit Deum, & in natura æqualem Deo Patri: *Ego, inquit, & Pater unum sumus.* Quod cum probè intellexissent, qui aderant, Judæi, Christum scilicet verbis illis æqualem se Deo facere, *sustulerunt lapides ut lapidarent eum*, eique interroganti, propter quod opus illum lapidare vellent, responderunt: *De bono opere non lapidamus te; sed de blasphemia; quia tu homo cum sis, faciste ipsum Deum;* quod tamen non negavit Christus; sed è contra confirmavit, quamvis subobscurè, dicendo: *Quem Pater sanctificavit* (substantiali scilicet sanctitate per naturæ suæ communicationem

tionem ab aeterno factam) & misit in mundum, vos dicitis, quia blasphemias, quia dixi, Filius Dei sum? ... Operibus credite, ut cognoscatis & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre (per naturæ scilicet identitatem).

Præterea, habemus testimonium Apostoli Romanorum cap. 9. ubi dicit: *Ex quibus (Hebræis) est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula: ubi illud, super omnia, siue cadat in to Deus, siue in to benedictus, perinde est: nam solus ille, qui est super omnia Deus, est super omnia benedictus; & vicissim solus ille, qui super omnia benedictus est, super omnia Deus est.* Sed qui super omnia Deus est, verus est Deus. Ergo, &c. Et in epistola ad Philipenses cap. 2. ita loquitur: *Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Jesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se aequalem Deo; sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus & habitum invenit ut homo.* Ubi nomine formæ naturam, addeque nomine formæ Dei, naturam divinam, & nomine formæ servi, naturam humanam intelligit Apostolus. Loci itaque sensus est, qui cum naturam divinam haberet, non rapinam arbitratus est, se facere, cum dixit, aequalem se esse Deo Patri, puta cum dixit, *Ego & Pater unum sumus*, sed ipsum tamen postea exinanivit, incarnando se, seu uniendo sibi substantialiter naturam humanam; ita ut hac unione substantiali verè ac propriè factus sit homo: homo autem factus, hominibus aliis se se spectandum objicit, nec solum homo esse voluit, sed etiam talis apparere viderique; ita ut ab hominibus visus & inventus sit ut verus homo.

At inquit, Christus ait Joannis cap. 14. *Pater major me est.* R. Dicit etiam cap. 10. *Ego & Pater unum sumus.* Itaque cum dicit, *Pater major me est*, loquitur de se, ut homo est; cum verò dicit, *Ego & Pater unum sumus*, loquitur de se, ut Deus est: unde ex his duobus locis simul junctis habemus duo, in Christo scilicet unam esse personam, nempe personam Verbi cum duplici natura, divina & humana. Audiamus sanctum Leonem in epistola jam citata: *Non ejusdem, inquit, natura est dicere: Ego & Pater unum sumus: & dicere: Pater major me est. Quamvis enim in Domino Jesu Christo, Dei & hominis una persona sit; aliud tamen est; unde in utroque communis est contumelia, aliud unde communis est gloria. De nostro enim illi est minor Patre humanitas: de Patre illi est æqualis cum Patre divinitas.*

§. II.

Proferuntur testimonia Patrum Græcorum, qui flo-
ruerunt ante Concilium Nicanum.

Sanctus Ignatius Martyr, qui Antiochiæ sedere cepit anno Domini 71. sic scribit in sua ad Ephesios epistola: *Unus medicus est carnalis & spiritualis, genitus & ingenitus in carne factus Deus in immortalis vita vera, & ex Maria, & ex Deo, primo passibilis & tunc impassibilis, Dominus Christus noster: quibus verbis docet, Dominum Christum nostrum ex Maria in tempore natum esse secundum humanitatem, & in æternitate natum esse ex Deo Patre secundum divinitatem, addeque Deum esse simul & hominem, cujus una tantum persona est.* Et in epistola ad Magnesios sic loquitur: *Unus Deus est, qui manifestavit seipsum per Jesum Christum Filium ejus, qui est ipse Verbum æternum, non à silentio progrediens, qui secundum omnia bene placuit (Patri) mittenti ipsum (per incarnationem).*

S. Iustinus Martyr hæc habet sub finem apologiæ primæ: *Ingeniti & ineffabilis Dei (Patris rationem ac verbum secundum Deum (Patrem) adoramus & complectimur, quoniam nostra causa id homo factum est, ut perfectionem nostrarum participatione medicinam nobis faceret.* In apologia secunda sic ait: *Et quod rationem & verbum, quod primum est genitum Dei, abique mixtione genitum esse dicimus, Jesum vi-*
Simonet Theol. Tom. II.

delicet Christum, Magistrum nostrum, atque hunc crucifixum. Et inferius: *Et Jesus Christus, unus & solus propriè Filius Deo genitus, qui nimirum ratio & verbum ejus, primogenitus, & virtus est, atque de consilio voluntateque ejus, instaurandi & restituendi humani generis, ergo homo factus est, nos ista docuit.*

S. Irenæus Martyr libro 3. adversus hæreses, I. ca. Hod. fac. piti 17. hunc præfigit titulum: *Ostensio quoniam unus & idem & ipse Deus Christus Verbum sit Dei.* 2. Sic c. 18. orditur: *Et quoniam Joannes unum & eundem novit Verbum Dei, & hunc esse unigenitum, & hunc incarnatum esse pro salute nostra Jesum Christum Dominum nostrum, sufficienter ex ipsius Joannis sermone demonstravimus. Sed & Matthæus unum & eundem Jesum Christum cognoscens, eam, quæ est secundum hominem generationem ejus ex Virgine, exponens sicut, &c. Et inferius eodem capite sic prosequitur: Prævidens Spiritus sanctus depravatores, & prævenerit contra fraudulentiam eorum, per Matthæum ait: Christi autem generatio sic erat; & quoniam hic est Emmanuel, ne forte tantum eum hominem putaremus: non enim ex voluntate carnis neque ex voluntate viri, sed ex voluntate Dei Verbum caro factum est; neque alium quidem Jesum, alterum autem Christum suspicaremur fuisse, sed unum & eundem sciremus Deum esse.*

S. Clemens Alexandrinus in admonitione ad gentes loquens de Verbo, incarnato, sic ait: *Non talis est meus cantor, neque multè post venit dissoluturus acerbam servitutem demonum, tyrannidem obtinentium.* Et inferius: *Dei Verbi sumus nos signata ratione prædita, per quem antiqui sumus, quoniam in principio erat Verbum, sed quoniam Verbum quidem, ab alto petita origine, divinum universorum principium & fuit, & est: quia autem nunc nomen accepit olim sanctificatum, potestate dignum Christus, novum mihi vocatum est canticum.* Hic ergo Verbum Christus, & ut nos olim essemus, erat enim in Deo, & ut bene essemus, causa fuit; nunc autem apparuit hominibus hic ipse Verbum, qui solus est ambo Deus & homo: & est nobis omnium causa bonorum, à quo edocti rectè vivere, ad vitam æternam transmittimur.

S. Hippolytus Martyr, Clementis discipulus, Episcopus Portuensis, magistro suo planè consonat in quodam sermone suo apud Theodoretum dialogo primo, *Dic mihi, inquit, o beata Maria, quid erat, quod in tuo erat utero conceptum, & quid erat, quod à te in virginali matrice gestabatur? Sermo erat Dei primogenitus, de cælis ad te descendens, & homo primogenitus in utero formatus, ut primogenitus sermo Dei hominis primogenito (per hypostaticam scilicet unionem) conjunctus ostenderetur.*

Origenes lib. 1. Periarchon cap. 2. loquens de Christo dicit: *Primo illud nos oportet scire, quod alia est in Christo deitatis ejus natura, quæ est unigenitus Filius Patris: & alia humana, quam in novissimis temporibus pro dispensatione suscepit.* Et homilia 6. in diversis de eodem loquens, sic ait: *Ipse corpore dormiebat, deitate verò concitabat, & conturbabat mare, & iterum complacabat.* Quod autem Origenes de divinitate Verbi malè senserit, hoc ad rem præsentem nullatenus attinet.

Sanctus Dionysius Alexandrinus in sua adversus Paulum Samozatenum epistola hæc scribit: *Christus non solo nomine, sed veritate est Christus Jesus, qui est ante secula Verbum, ipse factus est homo ex Maria incarnatus.* Et inferius: *Filius Dei, qui est Verbum Christus hæres, mortuus est: quomodo ais tu hominem esse eximium Christum, & non re vera Deum, & ab omni creatura cum Patre & Spiritu sancto adoratum, incarnatum ex sancta Virgine & Deipara Maria? Propter nos enim voluit nasci ex muliere; unde & passionem pro nobis suscepit. ... unus est Christus, qui est in Patre, coæternum Verbum, una ejus persona, Deus invisibilis & visibilis factus. Deus enim apparuit in carne, natus ex muliere, qui erat ex Deo Patre genitus ex utero ante Luciferum, &c.*

Patribus hæcenus laudatis juvat addere Patres Concilii

cilii Antiocheni I. in causa Pauli Samozateni anno 266. celebrati. Sic autem in epistola ad Paulum Samozatenum missa loquuntur: *Filium*, qui est apud Patrem, Deum quidem & Dominum omnium creaturarum dicit (Apostolus) à Patre autem missum de caelis, & carne assumpta, factum esse hominem. Quam ob rem corpus ejus ex Virgine sumptum, in quo omnis plenitudo divinitatis corporaliter habitavit, divinitati immutabiliter unitum & deificatum est. Qua de causa idem Deus & homo Jesus Christus prophetabatur in lege, &c. Idem porro cum aliis pluribus in altera Antiochia Synodo, in causa ejusdem Samozateni anno 272. celebrata, synodicam epistolam ad Dionysium Romanum Pontificem, & ceteros orbis christiani Antistites scripserunt, in qua Samozatenum accusant, quòd Filium Dei è caelo descendisse confiteri renuerit, & Jesum Christum è terra ortum fuisse dixerit.

§. III.

Proferuntur testimonia Patrum Latinorum qui floruerunt ante Concilium Nicaenum.

Primus occurrit Tertullianus in apologetico cap. 21. ubi de Verbo loquens, sic ait: *Hunc (λογον) ex Deo prolatum didicimus, & prolatione generatum, & idcirco Filium Dei & Deum dictum ex unitate substantiae.* Tum postquam dixit illum respectu Dei Patris habere se, sicut se habet radius respectu solis, sic prosequitur: *Is igitur Deus radius, ut retro semper predicabatur, delapsus in virginem quamdam, & in utero ejus caro figurata, nascitur homo Deo mixtus, caro spiritu instructa nutritur, adolescit, affatur, docet, operatur, & Christus est.*

In libro de praescriptionibus cap. 13. haec habet: *Regula est aeternae fidei, ut jam hinc quid credamus, profiteamur, illa scilicet qua creditur, unum omnino Deum esse nec alium praeter mundi conditorem, qui universa de nihilo produxerit per Verbum suum primo omnium emissum: Id Verbum Filium ejus appellatum. Postremo delatum ex Spiritu Dei Patris virtute, in Virginem Mariam, carnem factum in utero ejus, & ex ea natum hominem, & esse Jesum Christum: exinde praedicasse novam legem, &c.*

Tertullianum sequitur Cyprianus Martyr. 1. In libro quod idola Dii non sint, ubi haec leguntur: *Indulgentiae hujus & gratiae disciplinae arbiter, & magister sermo, & Filius Dei mittitur. Hic est virtus Dei, hic ratio, hic sapientia ejus, & gloria; hic in Virginem inhabitatur, carnem Spiritu sancto cooperante induitur, Deus cum homine miscetur: hic Deus noster, hic Christus est, qui mediator duorum hominem induit, quem perducit ad Patrem. Quod homo est, esse Christus voluit, ut & homo possit esse, quod Christus est (Deus scilicet, non quidem per essentiam, quod repugnat, sed per participationem.)*

2. Epist. 70. ad Jubajanum de haereticis baptizandis. Dominus inquit, post resurrectionem discipulos suos mittens, quemadmodum baptizare deberent instituit, & docuit dicens. Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Insinuat Trinitatem, cujus sacramento gentes baptizarentur. Numquid hanc Trinitatem Marcion tenet? Numquid eundem asserit, quem & nos, Deum Patrem Creatorem? Numquid eundem unum Filium Christum de Maria Virgine natum qui sermo caro factus est?

Novatianus in libro de trinitate, qui extat inter Tertulliani opera, idem planè quod Tertullianus & Cyprianus, docet cap. 9. Eadem, inquit, regula veritatis docet nos, credere post Patrem, & jam in Filium Dei Christum Jesum Dominum Deum nostrum, sed Dei Filium, hujus Dei, qui & unus & solus est, conditor scilicet rerum omnium. hunc enim Jesum Christum iterum dicam hujus Dei Filium, & in veteri testamento legimus esse repromissum, & in novo testamento animadvertimus exhibitum, omnium sacramentorum (veteri legis) umbras & figu-

ras de praesentia corporata veritatis implem. neque cum haereticorum agnoscimus Christum, qui in imagine ut dicitur, fuit, & non in veritate. neque cum qui nihil in se nostri corporis gessit, dum ex Maria nihil accepit. Omnes enim istos & nativitas Domini, & mors ipsa confutat. Nam & Verbum, inquit Joannes, caro factum est, & habitavit in nobis. Ut merito corpus nostrum in illo fuerit, quoniam quidem nostram carnem sermo suscepit. Tam Scriptura etiam Deum annuntiat Christum, quam etiam hominem ipsum annuntiat Deum: tam hominem descripsit Jesum Christum, quam etiam Deum quoque descripsit Christum Dominum. Quoniam nec Dei tantum illum Filium esse proponit, sed & hominis, &c.

Arnobius lib. 1. adversus gentes pro Christo disputans sic discurrit: *Ergone, inquiet aliquis. Deus ille est Christus: Deus respondebimus, & interiorum potentiarum Deus: & quod magis infidos acerbissimis doloribus torqueat, rei maxime causa à Summo Rege (Deo Patre) missus, & inferius: Quod proprium, consentaneum, dignum Deo fuerat vero, nihil nocens aut noxium, sed opiferum, sed salutare, sed auxiliariis plenum bonis, potestati munifica liberalitate donavit. Et inferius: Christus aequaliter bonis, malisque subvenit. hoc est enim proprium Dei veri, potentiae regalis, benignitatem suam negare nulli. Et inferius: Deus ille sublimis fuit Deus radice ab intima, Deus ab incognitis regnis, & ab omnium principe Deus, sospitator est. Denique adhuc inferius: Sed si Deus, inquit, fuit Christus, cur forma est in hominis visus? Et cur more est interemptus humano? An aliter potuit invisibilis illa vis, & habens nullam substantiam corporalem, inferre & commodare se mundo, conciliis interesse mortalium, quam ut aliquod tegmen materiae solidioris assumeret?*

Postremo Lactantius, qui magistrum habuit Arnobium, lib. 4. institutionem divinarum sic loquitur cap. 10. Imprimis igitur scire homines oportet, sic à principio processisse dispositionem summi Dei, ut esset necesse, appropinquante saeculi termino, Dei Filium descendere in terram. Et cap. 13. Summus igitur Deus ac parens omnium. Doctorem justitia misit è caelo, ut novis cultoribus novam legem in eo vel per eum daret. Filium bis nasci oportuit, ut ipse fieret aeternus atque aeternus. In prima enim nativitate spiritali aeternus fuit, quia sine officio matris à solo Deo Patre generatus est; in secunda verò carnali aeternus fuit, quoniam sine Patris officio, virginali utero procreatus est.

Porro, quod hic operæ praetium erit observasse, cum veteres illi Patres, quos laudavimus, asserunt Deum Verbum per incarnationem homini mistum esse, eodem sensu dicunt, quo in generatione hominis anima rationalis dicitur misceri corpori humano; nec aliud intelligunt nomine missionis, quàm unionem intimam, qua duo intimè ac substantialiter inter se uniuntur manente utriusque substantia integra.

Eodem modo & sensu postea locutus est sanctus Augustinus in epistola sua 2. ad Volusianum: *Quidam, inquit, reddi sibi rationem flagitant, quomodo Deus hominis permixtus sit, ut una fieret persona Christi, cum hoc semel fieri oportuerit, quasi rationem ipsi reddant de re, quae quotide sit, quomodo misceatur anima corpori, ut una persona fiat hominis; nam sicut in unitate persona anima unitur corpori ut homo sit, ita in unitate persone Deus unitur homini, ut Christus sit. In illa ergo persona mixtura est anima & corporis, in hac persona mixtura est Dei & hominis, si tamen recedat auditor à consuetudine corporum, quae solent duo liquores ita commisceri, ut neuter servet integritatem suam, quamquam & in ipsis corporibus aeris lux interrupta misceatur. Ergo persona hominis, mixtura est anima & corporis: persona autem Christi mixtura est Dei & hominis: cum enim Verbum Dei permixtum est animae habenti corpus, simul & animam suscepit & corpus, &c. Sed de hoc adhuc infra.*

§. IV.

§. IV.

Proferuntur testimonia Patrum Græcorum, qui scripserunt post Nicenum Concilium.

EX multis paucos hic allegamus, nempe Athanasium in libro de incarnatione Verbi. Vide, inquit, ne pro conditione solitoque more nature, Salvatorem nostrum corpus gestasse arbitreris, sed potius eum, cum natura incorporeus esset, & ratio sui Patris, studio, nostri, Patrique in nos benevolentia, ob salutem humani generis, ipsum sese in humano corpore exhibuisse. Et inferius: Cum enim Pater sit Verbum, & supra omnes, merito etiam solus omnia recuperare potuit. . . Hac igitur de causa incorporalis illa & incorruptibilis numinis Dei ratio, sive id Verbum appellare manis, ad nostram regionem accessit, non quidem antea inde longinquus; nihil quippe ab eo vacuum relinquatur in rebus creatis, cum omnia omnino impleverit sua Patrique sui presentia; sed eatenus accessit, quatenus se sua humanitate ad nos demisit, seque ipsum exhibuit. Et inferius: Hominum amator Deus, & communis omnium Salvator, Dei Verbum ac ratio corpus sibi assumpsit, homo inter homines versaturus, ut hominum sensus præoccuparet.

Gregorium Nazianzenum in oratione de nativitate Christi sic loquentem: Carnis expers incarnatur. . . invisibilis cernitur, intratabilis contrectatur, temporis nescius principium capit, Dei Filius hominis filius efficitur, Jesus Christus heri & hodie, idem & in sacula, Et infra: hoc autem erat ipse Dei Filius, saculis prior, ille invisibilis, ille incomprehensibilis, ille incorporeus, illud ex principio principium. . . Carnem carnis causa gerit. . . atque humana omnia excepto peccato, suscipit, conceptus quidem ex Virgine.

Chrysostomum homilia 10. in cap. 1. Joan. ubi in hæc verba, Et Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, sic discurrit: Cum dixisset (Joannes) ex Deo natos, & filios Dei factos, qui eum receperunt, tanti honoris causam adiecit, quod Verbum caro factum est, & servi & formam Dominus accepit: factus est Filius hominis dilectissimus Dei Filius, ut filios hominum filios Dei faceret: supernum enim cum humili copulatum est, illud quidem nullo in propriam gloriam detrimento affectum, hoc autem ex multa elatum humilitate, quod certe in Domino factum est.

Cyillum Alexandrinum in epistola ad Nestorium scripta, quæ incipit, Cum Salvator noster, ubi ait: Ipsum unigenitum Dei Verbum ex Patris substantia natum, Deum verum de Dea vero. . . salutis nostre causa descendisse, seque ad exinanitionem demisso, incarnatum, & hominem factum, hoc est, carne ex sacra Virgine sumpta, eademque sibi appropriata in utero, more nostro genitum hominemque ex muliere in lucem editum dicimus.

Et Damascenum libro 3. orthodoxæ fidei cap. 7. ubi loquens de Christo ait: Quin etiam hoc nomine tum a Patre & Spiritu, tum a matre & nobis discrepat, quod idem simul Deus & homo sit. . . quocirca cum etiam post assumptam humanitatem unum Dei Filium constitemus, eundemque Filium hominis unum Christum, unum Dominum, unum unigenitum Filium, ac Dei Verbum, Jesum Dominum nostrum, duplicem ipsius generationem venerantes, alteram nempe ex Patre omni ævo priorem. . . alteram extremo tempore, nostri causa, nostri instar, ac supra nos: nostri inquam causa, ut nobis salutem afferret: nostri instar, quia homo ex muliere ortus est ac certo temporis spatio utero gestatus: supra nos denique, quia non ex semine, sed ex Spiritu sancto & sancta Virgine; quod quidem pariendi legem ac modum excedit.

§. V.

Proferuntur testimonia Patrum Latinorum, qui post Concilium Nicenum scripserunt.

Sanctus Hilarius libro 1. de trinitate sic loquitur: Verbum Deus caro factum est, ut per Deum Verbum Simonnet Theol. Tom. II.

bum carnem factum caro proficeret in Deum Verbum, ac ne Verbum caro factum, aut aliquid aliud esset, quam Deus Verbum, aut non nostri corporis caro esset, habitavit in nobis: ut dum habitat, non aliud quam Deus maneret; dum autem habitat in nobis, non aliud, quam nostra carnis Deus caro factus esset; per dignationem assumptæ carnis, non inops suorum, quia tamquam unigenitus a Patre, plenus gratiæ & veritatis, & in suis perfectus sit, & verus in nostris.

Sanctus Ambrosius lib. 1. in c. 2. Lucæ sic ait: In principio, inquit (Joannes), erat Verbum: habes quando eras. . . habes etiam quid erat: & Deus, inquit, erat Verbum. . . Quo venerit: in sua propria venit. Quomodo venerit: Verbum caro factum est. Et in libro de incarnatione dominicæ sacramento cap. 5. sic habet: Adversum omnes tamen (hæreticos) generalis ista est fides, quia Christus est Dei Filius, & sempiternus ex Patre & natus, ex Virgine.

Sanctus Augustinus epist. 2. ad Volusianum sic scribit: Verbum igitur Dei, idemque Dei Filius Patri coæternus; eademque virtus, & sapientia Dei. . . nusquam conclusa, nusquam discissa, nusquam tumida, sed sine mole ubique tota, longè alio modo quodam, quam eo, quo creaturis careris adest, suscepit hominem, seque & illum fecit unum Jesum Christum, mediatorem Dei & hominum, equalem Patri secundum divinitatem, minorem Patre secundum carnem, hoc est, secundum hominem; incommutabiliter immortalis secundum equalem Patri divinitatem, eundemque mutabilem atque mortalem secundum cognatam nobis infirmitatem.

Sanctus Leo sermone 1. de nativitate Domini ita loquitur: Verbum igitur Dei Deus Filius Dei, qui in principio erat apud Deum, per quem facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil, propter liberandum hominem ab æterna morte, factus est homo: ita se ad suspensionem humilitatis nostræ sine diminutione suæ majestatis inclinans, ut manens quod erat, assumensque quod non erat, veram servi formam ei formæ, in qua Dei Patri est equalis, uniret, &c.

Sanctus Fulgentius in sermone de duplici nativitate Christi ait: Dies etenim æternus Pater, & Filius, nostrum corpus & animam fecit: in die vero temporis, solus Filius nostrum corpus animamque suscepit. . . dies æternus Christus Deus de Deo Patre: Christus in die temporis Deus homo de Virgine matre. Christus dies æternus, Verbum eructatum de corde Patris: Christus in die temporis Verbum caro factum de utero Virginis matris. . . ut panem Angelorum manducaret homo, creator Angelorum factus est homo, utroque præscens, & integer permanens.

Sanctus Gregorius lib. 18. expositionum libri Job, sic in caput 28. ratiocinatur: Mediator quippe Dei atque hominum, homo Christus Jesus, non sicut iste hæreticus despicit, alter in humanitate, alter in deitate est. Non purus homo conceptus, atque editus, post per meritum, ut Deus esset, accepit: sed nunciantem Angelo, & adveniente Spiritu mox Verbum in utero, mox intra uterum Verbum caro, & manente incommutabili essentia, que ei est cum Patre & cum sancto Spiritu coæterna, assumpsit intra virginæ viscera, unde & impassibilis pati, & immortalis mori, & æternus ante sæcula, temporalis posse esse in fine sæculorum: ut per ineffabile sacramentum, conceptu sancto & partu inviolabili, secundum veritatem utriusque naturæ eadem Virgo & ancilla Domini esset, & mater.

Sanctus Isidorus in libro de nativitate Domini c. 6. dicit: Scripturæ auctoritate eundem Filium Dei natum in carne monstramus. Manifestantes primum quia idem Filius Dei propter nostram salutem incarnatus, & homo factus est. Sic enim de eo prædicat Isaias. Parvulus: inquit, natus est nobis, Filius datus est nobis. . . Parvulus Christus, quia homo & natus nobis, non sibi. Quod enim homo factus est, nobis proficit, & ideo nobis natus est. Filius autem Deus est nobis: cujus, nisi Dei Filius. . . Erubescant itaque impii Judæi, & agnoscant invocare Christum Filium Dei natum, & per assumptionem corporis parvulum factum, &c.

Hh 4

Beda

Beda in Evangelium Joannis, hæc verba, *Et Verbum caro factum est*, &c. sic exponit: *Quod est dicere, Filius Dei homo factus est, & inter homines conversatus. Solet namque Scriptura modo animæ, modo carnis vocabulo totum designare hominem. . . . Sic ergo hoc in loco quod dicitur, Et Verbum caro factum est nihil aliud debet intelligi, quam si diceretur, Et Deus homo factus est, carnem videlicet induendo & animam, ut sicut quisque nostrum unus homo ex carne constet & anima, ita unus ab incarnationis tempore Christus ex divinitate, carne, & anima constet.*

Sanctus Anselmus in speculo Evangelici sermonis sic verbum incarnatum alloquitur: *Cum esset Filius Dei, verus Deus, Deo Patri, sanctoque Spiritui coæternus, & consubstantialis. . . non despectisti in hoc nostra mortalitatis ergasulum. . . ipse ad nos venire dignatus es per mandatum Patris, cujus nimiam charitatem experti sumus in te. Venisti, inquam, non locum mutando, sed præsentiam tuam nobis per carnem exhibendo. Descendisti à regali solio sublimis glorie tue in humilem & abjectam in oculis suis puellam. . . in cujus sacrosancto utero sola Spiritus sancti inenarrabilis virtus & te concepisti, & nasci in vera humanitatis natura.*

Sanctus denique Bernardus sermone 1. in die natalis Domini sic ait: *Deus Pater Verbum fecit abbreviatum. Vultis nosce, quam longum, quam breve fecit? Cælum, inquit hoc Verbum, & terram ego impleo. Nunc caro factum, in angusto locatum præsepio est. A sæculo, ait Propheta, & in sæculum tu es Deus: Et ecce factus est infans diei unius, &c.*

§. VI.

Profertur testimonium Conciliorum generalium.

PRO catholico nostro dogmate habemus auctoritatem octo primorum generalium Conciliorum, Nicæni in symbolo dicentis: *Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem. . . & in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei, ex Patre natum unigenitum, id est, ex substantia Patris, Deum ex Deo. . . Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus.*

Constantinopolitani I. confirmantis & exponentis Nicænum symbolum dicentisque: *Credimus in unum Deum. . . & in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia sæcula. . . Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est ex Spiritu sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est.*

Ephesini I. actione 1. cum symbolo Nicæno, tamquam indubitata fidei regula, duas epistolas, unam Cyrilli ad Nestorium, & alteram Nestorii ad Cyrillum, ad eorum orthodoxiam, vel heterodoxiam definendam conferentis, atque epistolam Cyrilli ut orthodoxam suscipientis, quia consentiens, Nestorii vero epistolam rejicientis ut heterodoxam, quia dissentientis Nicæno symbolo inventa est.

Chalcedonenſis actione 5. in definitione fidei ſic loquens: *Omniem machinationem contra veritatem vovens claudere præſens nunc ſancta & magna & univerſalis Synodus, prædicationem hanc ab initio inconcuſſam docens, decrevit ante omnia, fidem integram & intemeratam permanere trecentorum decem & octo ſanctorum Patrum (Nicænorum.)* Et infra: *Unum eundemque conſiteri Filium & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum conſonanter omnes docemus, eundem perfectum in deitate, & eundem perfectum in humanitate, Deum verum, & hominem verum, &c.*

Constantinopolitani II. canone 2. ita pronunciantis: *Si quis non conſitetur Dei Verbi duas eſſe nativitates, unam quidem ante ſæcula ex Patre, ſine tempore, incorporaliter; alteram verò in ultimis diebus uſdem ipſius, qui de cælis deſcendit, & incarnatus de ſancta glorioſa Dei genitrice & ſemper Virgine Maria, natus eſt ex ipſa: talis anathema ſit.*

Constantinopolitani III. actione 18. in expoſitione fidei, ſymbolum Nicænum, & Constantinopolitanum

ſuſcipientis his verbis: *Id quod eſt à trecentis decem & octo Patribus editum, & debine à centum quinquaginta, Deo inſtituente, confirmatum eſt, quod etiam cætera ſanctæ Synodi, ad extinguendam omnem peſiferam hæreſim, alacriter ſuſceperunt, & confirmaverunt ſymbolum, & hoc noſtrum ſanctum, & univerſale, à Deo inſpiratum conſignavit Concilium.* Tum ſubjecto utroque ſymbolo, ſic poſt multa ſequentis: *Definit Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, verum Deum noſtrum. . . perfectum in deitate, & perfectum eundem in humanitate, Deum verè, & hominem verè, eundem ex anima rationali & corpore, conſubſtantialem Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialem nobis ſecundum humanitatem per omnia ſimilem nobis abſque peccato.*

Nicæni II. actione 7. in definitione eodem modo Nicænum, & Constantinopolitanum ſymbolum ſuſcipere ſe proſitentis, & inferius ſic loquentis: *Duas naturas conſitemur ejus, qui incarnatus eſt propter nos ex intemerata Dei genitrice ſemper Virgine Maria, perfectum cum Deum, & perfectum hominem cognoscentes.*

Constantinopolitani IV. actione 10. in termino, ubi ſic ait: *Inſuper & conſitemur unicum Dei Verbum, incarnatum, & factum fuiſſe propter nos, ſecundum nos enim Angelus, non legatus, ſed ipſe Dominus venit, & ſalvavit nos, & nobiſcum factus eſt Emmanuel: & iſte erat Deus verus, &c.*

Prioribus illis Synodis cum Tridentino Concilio addi poteſt Lateranenſe IV. ſub Innocentio III. cap. Firmiter, ubi hæc leguntur: *Et tandem unigenitus Dei Filius Jeſus Chriſtus à tota Trinitate communiter incarnatus, ex Maria ſemper Virgine Spiritus ſancti cooperatione conceptus, verus homo factus, ex anima rationali & humana carne compoſitus, una in duabus naturis perſona viam vite maniſeſtus demonſtravit. Sed antequam veritas catholica, hætenus probata declaretur, & confirmetur ampliùs ſequentibus articulis, ſit*

§. VII.

Solvuntur difficultates aliquæ.

OBJECIES 1. Verbum incarnari conveniens non fuit: Ergo revera incarnatum non eſt. R. neg. ant. Nam Verbum incarnari 1. conveniens fuit Deo: quia incarnatio conſentanea eſt divinæ bonitati: nam, ut ait S. Thomas hic q. 1. art. 1. in O. conſentaneum eſt naturæ boni, ut communicet ſe, adeoque conſentaneum eſt naturæ ſummi boni, ut ſe ſummè communicet. Bonitas autem divina eſt Bonitas ſumma: Ergo conſentaneum eſt Bonitati divinæ, ut ſe ſummè communicet, quod aliter fieri non poteſt, quàm per incarnationem.

2. Conveniens fuit naturæ humanæ: nam per incarnationem factum eſt, ut Deus eſſet homo, ac proinde ut homo ſuperior eſſet Angelis omnibus, totius univerſi caput, capax meriti infiniti, fons denique ſalutis omniumque bonorum ſpiritualium; quæ prærogativæ ita ſunt Chriſti propriæ, ut tamen in totum genus humanum redundent moraliter.

3. Conveniens fuit univerſo: nam incarnatio fuit complementum quoddam univerſi: per eam enim factum eſt, ut univerſum comprehenderet ordines rerum omnes, ordinem ſcilicet naturæ, ordinem gratiæ, & ordinem unionis hypſtaticæ. Præterea, nemo non videt, ex homine Deo decoris, dignitatis, & ornamenti plurimum reſundi in univerſum.

Obj. 2. Si Verbum incarnatum eſt, maximè propter redemptionem generis humani. Atqui conveniens non fuit Verbum incarnari ad redimendum genus humanum. Ergo, &c. Pro ſolutione, Nota. 1. Redemptio generis humani fuit opus maximè conveniens Deo, quia decet ſummam Bonitatem; generi humano, quia eximit illud à ſervitute peccati & dæmonis; & univerſo quia magnopere conſert ad ejus perfectionem.

2. Redemptio generis humani fieri potuit tribus modis

modis; ex pura misericordia, & liberalitate Dei, gratis condonando homini totam offensam; ex iustitia imperfecta, qualemcumque satisfactionem accipiendo, & debiti reliquum condonando, & ex perfecta iustitia, aequalem pro offensa satisfactionem exigendo.

3. Modus redimendi genus humanum ex perfecta iustitia prioribus aliis duobus convenientior est, tum ex parte hominis; major enim gloria eius est, quod non indigeat liberali condonatione, & satisfacere possit ex perfecta iustitia; tum ex parte Dei, quia in tali redemptione magis relucet attributa divina, nempe summa iustitia, aequalem satisfactionem exigendo summa misericordia tribuendo facultatem exhibendi satisfactionem aequalem; & summa sapientia, in uno & eodem opere coniungendo virtutes duas, quae videntur conjungi non posse, summam scilicet iustitiam cum summa misericordia.

Igitur convenientissimum fuit, genus humanum redimi ex iustitia perfecta; sic autem redimi non potuit, ut suo loco ostendetur, sine unione hypostatica personae divinae cum natura humana, vel angelica; aliunde verò convenientius fuit redimi per unionem hypostaticam personae divinae cum humana, quam cum angelica natura: convenientius enim fuit, redimi per Deum hominem, quam per Deum Angelum; nam quia homo offenderat Deum convenientius erat, ut homo satisfaceret Deo offenso: Præterea, sic major erat demonis confusio, quod vinceretur à natura, quam vicerat. Igitur convenientissimum fuit, Verbum incarnari ad redimendum genus humanum. Unde ad objectionem. *R. neg. min.*

At inquit. Major liberalitas est & charitas, gratis condonare, quam exigere satisfactionem. Item maioris est virtutis injuriam gratis remittere, quam postulare satisfactionem. *R. ad 1.* Est revera major liberalitas, &c. si non dentur vires & gratia ad satisfaciendum: secus verò, si dentur. Deus autem sic aequalem satisfactionem exegit ab homine, ut simul ei dederit omnia ad talem satisfactionem exhibendam necessaria, suum nempe Filium unigenitum dando, & ita, ut dicitur Ps. 84. *Misericordia & veritas obviaverunt sibi, iustitia & pax osculate sunt.*

Ad 2. R. In privatis saepe majoris virtutis est, gratis remittere injuriam, quam satisfactionem postulare; at non est majoris virtutis in Principe, ad quem delictorum vindicta pertinet: non enim expedit delicta manere impunita. Quod verissimum est, praesertim quando Princeps ita satisfactionem exigit, ut simul det vires ad satisfaciendum necessaria. Vide ad sanctum Thomam hic q. 1. art. 2. in O.

Quæres 1. utrum seculi revelatione divina & fide, solo lumine naturali cognosci possit, incarnationem possibilem, vel impossibilem esse.

R. 1. non posse lumine naturali evidenter cognosci, aut demonstrari, incarnationem esse impossibilem. Ratio est, quia falsi dati demonstratio non potest: at quod incarnatio sit impossibilis, est falsum, ut patet ex dictis articulo 2. Ergo, &c.

R. 2. solo lumine naturali evidenter cognosci, aut demonstrari non posse, quod possibilis sit incarnatio.

Nam ad hoc cognoscendum & demonstrandum, tria cognita necessaria sunt, quæ tamen solo lumine naturali non possunt cognosci; videlicet quod natura humana possit existere, & non per se subsistere; quod tres sint personæ in Deo; quod uni ex illis natura humana conjungi substantialiter, & in ea subsistere possit.

At inquit. Angelus solo lumine naturali naturam humanam, & totam ejus capacitatem comprehendit. Ergo solo lumine naturali cognoscit, quidquid in illa, vel circa illam potest fieri; adeoque solo lumine naturali cognoscit, illam uniri posse substantialiter personæ divinae, atque in ea subsistere. *R.* Angelum solo lumine naturali penetrare humanæ naturæ capacitatem naturalem, non verò obedientialem: unde solo lumine naturali cognoscit id omne, quod in illa aut circa illam fieri potest naturaliter: secus verò id

omne quod in illa aut circa illam supernaturaliter fieri potest. Quod autem natura humana substantialiter uniatur personæ divinae, & in ea subsistat, non potest fieri, nisi supernaturaliter: quare hoc fieri posse solo lumine naturali non cognoscit Angelus.

At inquit. Angelus solo lumine naturali cognoscit Deum esse omnipotentem. Ergo solo lumine naturali cognoscit, Deum posse id omne, quod contradictionem non implicat. Sed incarnatio contradictionem non implicat. Ergo Angelus solo lumine naturali cognoscit, incarnationem possibilem esse Deo. *R.* Angelus solo lumine naturali cognoscit in genere Deum esse omnipotentem, & posse id omne, quod non involvit repugnantiam; at non cognoscit distinctè & in particulari, hoc vel illud mysterium repugnantiam non involvere; cum lumine naturali non penetrat omnipotentiam divinam, & creaturæ capacitatem obedientialem.

Quæres 2. utrum solo lumine naturali cognosci aut demonstrari possit, quod facta sit incarnatio.

R. neg. Quia 1. non potest naturaliter cognosci, quod Trinitas existat. Ergo naturaliter cognosci non potest, Filium Dei esse incarnatum. 2. Nullum est principium, nullusque naturalis effectus, ex quo incarnatio possit evidenter colligi.

At inquit. Ex miraculis Christi poterat evidenter colligi eum esse Deum, & consequenter evidenter colligi poterat, factam esse incarnationem. *R.* miracula Christi fuisse effectus supernaturales, & quamvis evidenter vera fuerint evidentiæ simplici, evidentiæ illam solo lumine naturali attingi non potuisse sufficienter ad hoc, ut ex illis pluriusquam probabiliter colligeretur, Christum esse Deum, adeoque incarnationem in eo factam esse.

At inquit. Angelus potest naturaliter cognoscere humanitatem Christi non subsistere per se. Ergo potest naturaliter cognoscere, quod subsistat in alio, & quod non subsistat in alia creatura. Ergo naturaliter cognoscere potest, quod in Deo subsistat. *R. neg. ant.* Cum enim natura humana non subsistat in se per modum sibi realiter superadditum se per seipsam, & quidem necessario, quamdiu non est alteri eam ulterius substantialiter complenti unita, certe Angelus non potest naturaliter cognoscere humanitatem Christi non subsistere per se, cum non possit naturaliter cognoscere, eam esse unitam Verbo substantialiter, & ab illo substantialiter, cognoscere compleri.

ARTICULUS IV.

Utrum Verbum assumpserit verum corpus humanum, & animam rationalem.

RESPONSIO I.

Verbum assumpsit verum corpus humanum, & animam rationalem.

Prima pars, nempe quod Verbum verum corpus humanum assumpserit, est contra Cerdonem, Marcionem, Manichæos; &c. & probatur 1. ex Scriptura, Joannis cap. 1. dicitur: *Verbum caro factum est.* At quomodo Verbum caro factum est, si non assumpsit corpus humanum? Lucæ cap. ult. Christus ipse ait: *Quid turbatis estis, & quæ cogitationes ascendunt in corda vestra (putando me esse phantasma) videte manus meas, & pedes, quia ipse sum: palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* At Christus sic loquendo, si non habuit verum corpus, discipulos suos decipere voluit, quod in Deum, qui summa veritas est, cadere non potuit. Idem de seipso dicit Lucæ cap. 18. *Tradetur gentibus (Filius hominis) & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellaverint, occident eum, & tertia die resurget.* Quæ omnia falsa sunt, & totidem mendacia, si Christus verum corpus non habuit. Denique in Scripturis Christus passim dicitur manducasse, dormivisse, flevisse, fatigatus

gatus fuisse ex itinere; quæ omnia non nisi verum corpus habenti convenire possunt: unde si Christus verum corpus non habuit, sed apparens tantum, in perpetua simulatione versatus est; quod Deo indignissimum esse, nemo non videt.

2. Ex symbolo Apostolico, Nicæno, & Constantinopolitano, in quibus Christus dicitur, passus, crucifixus, mortuus, & sepultus; quibus adde symbolum Athanasianum, in quo dicitur Christus perfectus Deus perfectus homo, ex anima rationali & humana carne subsistens.

3. Ex Patribus Augustino scilicet libro 83. quæstionum q. 14. ubi ait: *Si phantasma fuit corpus Christi, fessellit Christus; & si fallit, veritas non est; est autem veritas Christus non igitur phantasma fuit corpus ejus.* Leone Magno epist. 93. ad Turribium cap. 4. ubi de Priscillianistis die natali Domini, & diebus dominicis jejunantibus sic loquitur: *Quod utique ideo faciunt, quia Christum Dominum in vera hominis natura natum esse non credunt, sed per quamdam illusionem ostentata videri volunt, quæ vera non fuerint; sequentes dogma Cerdonis, atque Marcionis, & cognatis suis Manichæis per omnia concordantes.* Et Cyrillo Alexandrino in libro de recta in Dominum nostrum Jesum Christum fide, ad Theodosium Imperatorem scripto, in quo contra negantes Verbum factum esse carnem, seu Verbum verum corpus assumpsisse, sic argumentatur cap. 9. *Igitur si Dei Verbum caro factum non est, cum nec in eo, quod sustinuit, tentatum sit, non potest iis, qui tentantur, opem ferre, si quidem nulla in umbram passio cadere potest, atque ita omnia, quæ salutis nostre causa facta sunt, verè in nihilum recident. Nam quale dorsum, queso, pro nobis cadendum præbuit? aut quales percutientibus genas exhibuit? aut quomodo ad Judæorum verbera fortiter prestavit?*

At inquires. Angeli in veteri testamento sæpe apparuerunt in specie humana; nec tamen inde argui potest, eos fuisse verè homines, & assumpsisse verum corpus humanum. Ergo, &c. R. neg. conseq. Dispar enim omnino ratio est de Christo, & Angelis, qui apparuerunt in humana specie: nam hi Angeli brevi aliquo tantum tempore sic apparuerunt; nec aliquid sibi humani corporis proprium attribuerunt. At Christus è contra diutissime cum hominibus conversatus est; ex muliere natus, ab eadem per annos plures educatus; deinde à Judæis morti traditus, ac postea à mortuis suscitatus. Præterea, passim se hominem prædicavit, vocando se filium hominis, & humanos affectus sibi attribuit: quare vel confitendum est, eum habuisse verum corpus humanum; vel dicendum, quod per plures annorum decades in id unum incubuerit, ut ludificaretur homines, quod tamen de Deo sine manifesta impietate asseri non potest.

Secunda pars, nempe quod Verbum assumpsit animam rationalem, est contra Arianos, & Apollinarios, & probatur 1. ex Scriptura. Nam Matth. cap. 26. Christus ipse ait: *Tristis est anima mea usque ad mortem* (supple. propter duriciem, & ingrati tudinem Judæorum, propter instantem ignominiosissimam & crudelissimam mortem, &c.) Ejusmodi autem tristitia cadere non poterat, nisi in animam intellectivam & rationalem: talis enim tristitia non est corporis, aut etiam animæ sensitivæ, sed animæ rerum spiritualium apprehensivæ, & præcixæ futurorum, qualis perfectio non est, nisi sola anima rationalis. Ergo Christus non solum corpus humanum, sed etiam animam rationalem habuit. Ergo, &c.

2. Ex Concilio Romano IV. Damaso præfide, quo tempore Gratianus Occidentis & Orientis Imperator factus est, celebrato, & anathematismo septimo sic pronuntiante: *Anathematizamus eos, qui pro hominis anima rationali & intelligibili, dicunt Dei Verbum in humana carne versatum, cum ipse Filius sit Verbum Dei, & non pro anima rationali & intelligibili in suo corpore fuerit, sed nostram, id est, rationalem & intelligibilem sine peccato animam suscepit, atque salvaverit.* Et ex quinta Synodo generalis canonè 4. anathematizante eos, qui non consen-

tunt unitatem Dei Verbi ad carnem, animatam animam rationabili & intellectu, secundum compositionem, sive secundum subsistentiam factam esse.

3. Ratione. Nam 1. Si Verbum est pro anima in Christo, Verbum est forma substantialis, est actus corporis, est pars, est ens incompletum, & ulterius complebile, quæ omnia evidenter Deo repugnant. 2. Verbum id totum assumpsit, quod salvavit: at qui salvavit nos potissimum secundum animam rationalem. Ergo, &c.

Hoc adversus Apollinarem argumentum usi sunt Patres, ut Athanasius in sermone contra omnes hæreses. *Alloquamur, inquit, novam hæresim, quæ ex Syria in Ægyptum promanavit, & Apollinarios, ipsumque Apollinarem, novum dogma proferentem, (Filius Dei) corpus solum ex illibata Virgine sumpsisse, Deumque vicem animæ subisse. . . Quid ais (Apollinaris) cum perfectus homo ob pravicationem mandati è Paradiso dejectus, in mortem ceciderit, ejus tantummodo carnem redemptam, recuperatamque esse à Christo, arbitraris?*

Gregorius Nazianzenus in prima ad Celdonium epistola, in qua hæc scribit: *Si quis in hominem mentem carentem sperat, amens perfectio est, nec dignus, qui totus salutis donetur: nam quod assumptum non est, curationis est expertus: quod autem Deo unitum est, hoc quoque salutem consequitur: si dimidia tantum ex parte Adam lapsus est, dimidiatum quoque sit, quod assumptum est, & quod servatur: si autem totus peccavit, toti quoque homini unitus est. Dei Filius, actoti salutem affert, &c.*

Et Joannes Damascenus lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 6. *Totum, inquit, me totum assumpsit, ac totus toti unitus est, ut toti salutem afferret: nam alioquin medicina quidem ei allata est, quod assumptum non est. Ergo Dei Verbum per mediam mentem carni unitum est, interj. Etam videlicet inter Dei puritatem, & carnis crassitatem. Eodem planè modo ratiocinatur sanctus Thomas opusc. 2. cap. 204. & cap. 205. ubi contra Apollinarem disputans, & probans, Verbum homini Christi pro intellectu & ratione non fuisse, sic ait: *Fuisset contra incarnationis finem, qui est reparatio humane nature, quæ quidem principaliter incipit reparari, quantum ad intellectivam partem, quæ particeps peccati esse potest: unde præcipue conveniens fuit, ut (Verbum) intellectivam hominis partem assumeret.**

Declaratur & stabilitur amplius utraque pars simul, 1. Auctoritate Patrum, Ambrosii scilicet in caput 22. Lucæ, ubi ad hæc Christi verba: *Tristis est anima mea*, alludens, ita loquitur: *Tristis est, non ipse (Deus) sed anima. Non est tristis sapientia, non divina substantia, sed anima. Suscepit enim animam meam, suscepit corpus meum, non me fessellit, ut aliud esset, & aliud videretur.* Et Damasceni loco proxime citato, ubi ait: *Toti humane nature totam divinitatis essentiam unitam esse asserimus: neque enim Deus Verbum quidquam eorum, quæ cum nos initio fingeret, nature nostre inserit, prætermisit: sed omnia assumpsit, hoc est, corpus, animam intelligentem, & ratione præditam, eorumque proprietates.* Consule Patres alios articulo superiore laudatos.

2. Ex Conciliis generalibus, Constantinopolitano primo in symbolo, in quo de Filio Dei dicitur: *Homo factus est.* Ephesino primo actione 1. epistolam Cyrilli ad Nestorium, quæ incipit, *Intelligo quosdam, ut orthodoxam approbante, & suscipiente, in qua hæc verba leguntur: Asserimus autem, Verbum unita sibi secundum hypostasim carne animata rationali anima, inexplicabili incomprehensibilique modo hominem factum, & hominis Filium exitisse.* Calchedonensi actione 6. in fidei expositione, dicente de Christo: *Docemus eundem perfectum in deitate, & eundem perfectum in humanitate, Deum verum & hominem verum, eundem esse animam rationalem & corpore, consubstantialem Patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem.* Constantinopolitano tertio hæc eadem Calchedonensis verba repetente, & Nicæno secundo pariter actio-

ne

ne 7. in definitione Christum agnoscere perfectum Deum, & perfectum hominem.

Ex his autem sic adhuc brevitè argumentor. Filius Dei per incarnationem factus est homo; Christus est perfectus homo, est verus homo. Atqui homo est totum substantiale ex corpore humano, & anima rationali constans. Ergo, &c. Item Filius Dei incarnatus, nobis consubstantialis est secundum humanitatem; sicut Deo Patri consubstantialis est secundum divinitatem. Ergo sicut Patri consubstantialis est secundum divinitatem, quia unam & eandem numero naturam divinam habet cum Patre: ita nobis secundum humanitatem consubstantialis est, quia unam & eandem specie naturam humanam habet nobiscum, adeoque naturam humanam habet, corpore & anima rationali constans. Amplius, Christus Deo Patri consubstantialis est secundum divinitatem, quia habet attributa omnia essentialia, quibus constituitur divinitas. Ergo nobis consubstantialis est secundum humanitatem, quia habet partes omnes essentielles quibus natura humana constituitur.

RESPONSIO II.

Verbum assumpsit corpus humanum ex Virgine Maria.

Prob. I. Ex Scriptura. Nam Matthæi c. I. dicitur: Jacob genuit Joseph virum Mariæ de qua natus est Jesus qui vocatur Christus. Et inferius: Noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est: pariet autem filium, & vocabis nomen ejus Jesum. Luc. c. I. Mariæ dicit Angelus: Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum: Hic erit magnus, & Filius altissimi vocabitur. Et inferius: Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi; ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Et Apostolus ad Galatas cap. 4. sic ait: At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere.

2. Ex symbolis, Apostolico scilicet, in quo dicitur: Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine. Constantinopolitano, in quo dicitur: Et incarnatus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine. Et Athanasiano, in quo hæc habentur: Deus est ex substantia Patris ante omnia secula genitus; & homo est ex substantia matris in secula natus.

3. Auctoritate Conciliorum generalium, Ephesini scilicet, à quo approba est, & suscepta Cyrilli ad Nestorium epistola, in qua hæc leguntur: Non dubitarunt (sancti Patres) sacram Virginem Deiparam appellare; non quod Verbi natura, ipsiusve divinitas ortus sui principium ex sancta Virgine sumpserit; sed quod sacrum illud corpus, anima intelligente perfectum, ex ea traxerit, cui & Dei Verbum secundum hypostasim unitum; secundum carnem natum dicitur. Chalcedonensis: in definitione fidei dicentis: Ante secula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria Virgine Dei genitrice secundum humanitatem, unum eundemque Christum, &c. Constantinopolitani secundi, canone secundo anathematizantis eum, qui non confiteretur Dei Verbi duas esse naturas, unam quidem ante secula ex Patre, alteram vero in ultimis diebus ejusdem ipsius, qui de cælis descendit, & incarnatus de sancta gloriosa Dei genitrice & semper Virgine Maria, natus est ex ipsa Constantinopolitani tertii, in fidei expositione verba. Chalcedonensis proximè citata adoptantis. Nicæni secundi, in definitione fidei, in qua sic loquuntur Synodi Patres: Confitemur autem & Dominam nostram sanctam Mariam proprie ac veraciter Dei genitricem, quoniam peperit carne unum ex sancta Trinitate, Christum videlicet Deum nostrum.

4. Auctoritate Patrum, & primò quidem eorum, qui scripserunt ante quartum sæculum, & quorum testimonia relata sunt articulo superiore. 2. Eorum: qui post tertium sæculum, sed ante Ephesinam Synodum scripserunt; pro quibus omnibus sint Athanasius, qui

in sua ad Epictetum epistola, in Ephesina Synodo laudata, sic loquitur: Quomodo quidam, qui inter Christianos censentur, in questionem vocare audent, Dominusne, quem Maria in lucem edidit, natura quidem & essentia Dei Filius existat, secundum carnem vero ex semine David, & sanctæ Mariæ carne ortum ducat? ... Quomodo rursum christiani hominis appellationem usurpare non verentur, qui Verbum in hominem sanctum, perinde ac in aliquem Prophetarum, descendisse asserunt, & non ipsum, sumpio ex Maria corpore, hominem factum, sed alium Christum, alium rursum esse Dei Verbum, quod ante Mariam, & secula erat Filius Patris.

Gregorius Nazianzenus in epistola I. ad Cledonium, in qua sic ait: Si quis Mariam Deiparam esse inficiatur, à Deo alienus est. Si quis per Virginem, perinde ac per fistulam, measse, nec in ea divino humanoque modo simul formatum esse dixerit, divino quidem, quia citra viri commercium, humano vero, quia communi pregnantium lege anathema sit.

Et Ambrosius libro primo de fide cap. 16. ubi hæc Apostoli verba, Misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, sic interpretatur: Filium, inquit, suum, non unum de multis, non communem, sed suum, suum cum dicit, generationis æternæ proprietatem significavit. Hunc postea factum ex muliere asseruit, ut factura non divinitati, sed assumptioni corporis adscriberetur, factum ex muliere (Maria scilicet) per carnis susceptionem, &c.

3. Ex Patribus qui scripserunt post Ephesinam Synodum; pro quibus omnibus hic nobis duo sufficient, nempe sanctus Leo in sua ad Flavianum epistola, in qua sic loquitur: Idem verò sempiterni genitoris unigenitus sempiternus, natus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine; que natiuitas temporalis illi natiuitati divine & sempiternæ nihil minuit, nihil contulit. ... conceptus quippe est de Spiritu sancto intra uterum Matris Virginis, que ita illum salva virginitate edidit, quemadmodum salva virginitate concepit.

Et sanctus Damascenus lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 2. ubi hæc habet: Neque enim Deus Verbum præexistenti seorsim carni unitus est, verum posteaquam in sanctæ Virginis uterum immigravit, citra ullam circumscriptionem in hypostasi sua, ex castis ipsius perpetuæ Virginis sanguinibus carnem animæ rationali atque intellectuali animatam condidit, humane nimirum conspersione primitias assumens, ac Verbum ipsum carni hypostasis factum est, &c.

Dices. Apostolus, prima Corinthiorum cap. 15. ait: Primus homo de terra terrenus; secundus homo de cælo cælestis. Ergo falsum est, quod Verbum corpus humanum assumpserit ex Virgine Maria. R. neg. conf. Nam Apostolus Christum appellat hominem cælestem, & dicit eum de cælo venisse, quia sic est homo, ut etiam sit Deus, cum sit persona divina in duabus naturis subsistens. Hanc responsionem suggerit Leo Magnus in sua ad Flavianum epistola: Propter hanc, inquit, unitatem personæ, in utraque natura intelligendam, & Filius hominis legitur descendisse de cælo, cum Filius Dei carnem de ea Virgine, de qua est natus, assumpserit.

ARTICULUS V.

Utrum Verbum ita assumpserit corpus & animam, ut divinitas, corpus, & anima in unam naturam coaluerint.

RESPONSIO.

Verbum non ita assumpsit corpus humanum, & animam rationalem, ut divinitas, corpus, & anima in unam coaluerint naturam: sed post unionem in Christo duæ sunt naturæ integræ, distinctæ, & inconfusæ, nempe divina & humana.

Est contra Eutychem, & probatur I. ex Patribus, qui ante exortam Eutychanam hæresim scripserunt; pro quibus omnibus erunt Athanasius, in lib. de incarnatione.

earnatione Christi, ubi ait: Appellabitur perfectus Deus, & perfectus homo Christus... secundum rationem existendi sine defectu plenam & integram, ut unus sit utrinque per omnia idem & Deus, & homo. At si Christus simul est Deus & homo, perfectus Deus & perfectus homo, necessarii divinitatem integram habet, cum integra humanitate.

Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4. Servemus, inquit, distinctionem divinitatis & carnis. Unus in utraque loquitur Dei Filius, quia in eodem utraque natura est. Et si idem loquitur, non uno semper loquitur modo... quasi Deus loquitur, quae sunt divina, quia Verbum est: quasi homo dixit, quae sunt humana, quia in mea substantia loquebatur.

Augustinus tract. 78. in Evangelium Joannis. Quid igitur, inquit, heretice, cum Christus sit Deus & homo, loquitur ut homo, & calumniaris Deo? Ille in se naturam commendat humanam, tu in illo audes deformare divinam.

Cyrillus in libro de incarnatione unigeniti cap. 13. ubi ait: Unus igitur est & ante incarnationem Deus verus, & qui in humanitate mansit id, quod erat, & est, & erit. Non discernendum igitur unum Dominum Jesum Christum in hominem seorsum, & seorsum in Deum, sed unum eundemque Jesum Christum esse dicimus, non ignorantes differentiam naturarum, sed eas inconfusas inter se servantes.

2. Ex Patribus, qui scripserunt post exortam haereticam Eutychianam; pro quibus omnibus sint sanctus Leo in sua ad Flavianum epistola, in qua sic loquitur: Salva igitur proprietate utriusque naturae, & in unam coeunte personam, suscepta est a maiestate humilitas, a virtute infirmitas, ab eternitate mortalitas, & ad persolvendum conditionis nostrae debitum, natura inviolabilis, natura est unita passibili. Porro, quod hic obiter observasse operae pretium erit, praefata epistola, jam a nobis multoties laudata, & postmodum laudanda; summæ auctoritatis est, cum olim ab omnibus totius orbis christiani Episcopis suscepta & subscripta fuerit.

Sanctus Fulgentius in libro de fide ad Petrum diaconum cap. 14. ubi hæc habet: Firmissime tene, & nullatenus dubites, Christum Filium Dei, sicut de Deo Patre plenum perfectumque Deum, ita de Virgine matre plenum perfectumque hominem genitum, id est, Verbum Deum, habentem sine peccato veram nostri generis carnem & animam rationalem.

Sanctus Gregorius lib. 18. moralium cap. 27. ubi ita loquitur: Ipse (Christus Jesus) ante secula de Patre sine matre, ipse in fine saeculorum de matre sine patre... manens unus ex utraque & in utraque natura, nec naturarum copulatione confusus, nec naturarum distinctione geminatus.

Et sanctus Damascenus lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 3. Nos, inquit, Christum haudquaquam unius compositæ naturæ esse asserimus, neque ex aliis aliud, quemadmodum ex anima & corpore hominem, aut ex quatuor elementis corpus, verum ex aliis eadem; siquidem ex deitate & humanitate eundem Deum perfectum, & hominem perfectum & esse, & dici, atque ex duabus & in duabus naturis esse consuevit.

3. Ex Synodis particularibus, Alexandrina in causa Nestorii, Cyrillo præside celebrata, quæ in sua ad Nestorium synodica epistola sic loquitur: Unigenitum Dei Verbum ex Patris substantia natum... salutis nostræ causa descendisse, seque ad exinanitionem demisso, incarnatum & hominem factum... dicimus; id interim, quod suapte natura erat, non abiciens, sed hoc ipsum quod erat, hoc est, verus naturalisque Deus, licet carnem & sanguinem assumpisset, constanter manens: neque carnem in divinitatis naturam versam, nec contra rursus ineffabilem illam naturam in carnis substantiam transmutatam asserimus.

Lateranensi sub Martino primo can. 6. quo dicitur: Si quis secundum sanctos Patres non confitetur proprie & secundum veritatem, in duabus & ex duabus naturis, substantialiter unitis, inconfuse, & indi-

visè unum eundemque esse Dominum & Deum Jesum Christum, condemnatus sit.

Hispalensi secunda, sancto Isidoro præside, actione 13. ubi referuntur, & adoptantur hæc sancti Fulgentii verba: Si quis in Domino nostro Jesu Christo aut duas naturas, aut unam noluerit, sive dubitaverit credere aut predicare personam... à catholica fide deprehenditur ac demonstratur extraneus... Verbum caro factum unus & plenus est Christus, unus ex utraque & in utraque, id est, in humana, divinaque natura.

Toletana XI. in præfatione, ubi hæc verba leguntur: Ita verbum caro factum est, ut non tantum ibi sit Verbum Dei, & hominis caro, sed etiam rationalis hominis anima; atque hoc totum, & Deus dicatur propter Deum, & homo propter hominem. In quo Dei filio duas credimus esse naturas, unam divinitatis, alteram humanitatis, &c.

Forojulienensis, in symbolo fidei dicente: In una Christi Jesu persona, verus Dei, verusque hominis filius, non alter hominis filius, & alter Dei; sed unus idemque Dei & hominis filius, in utraque natura, divina scilicet & humana, Deus verus, & homo verus... In utraque natura proprium eum, & non adoptivum Dei Filium confitemur, quia inconfusibiliter, & inseparabiliter, assumpto homine unus idemque est Dei & hominis filius.

4. Auctoritate Conciliorum generalium, Chalcedonenis in definitione fidei, in qua ait: Unum eundemque Christum (docemus) Filium, Dominum, unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum; nusquam subblata differentia naturarum propter unionem, magnifico salva proprietate utriusque naturæ, &c.

Constantinopolitani II. can. 8. quo dicitur: Si quis ex duabus naturis deitatis & humanitatis conficiens unitatem factam esse, vel unam naturam Dei Verbi incarnatam dicens, non sic eam excipit, sicut Patres docuerunt, quod ex divina natura & humana, unionem secundum substantiam facta, unus Christus effectus est, sed ex talibus vocibus unam naturam sive substantiam deitatis & carnis Christi introducere conatur, talis anathema sit... equaliter enim & eos, qui per partem dividunt, vel incidunt, & eos qui confundunt divine dispensationis mysterium Christi, rejicit & anathematizat Dei Ecclesia.

Constantinopolitani III. in fidei definitione verba Chalcedonenis proximè relata repetentis, & Nicæni II. in definitione fidei, in qua sic loquitur: Duas naturas confitemur ejus, qui incarnatus est propter nos, ex innumerata Dei genitrice semper Virgine Maria, perfectum eum Deum, & perfectum hominem cognoscentes.

Obj. 1. Joannis cap. 1. Verbum eodem modo dicitur caro factum, quo ejusdem Joannis cap. 2. aqua dicitur vinum facta. Sed aqua dicitur vinum facta per conversionem ejus in vinum. Ergo, &c. R. Verbum dicitur caro factum eodem modo, quoad formam verborum, quo aqua dicitur vinum facta; non eodem modo quoad sensum, qui in eadem verborum forma potest esse, & sæpe est diversus pro materiæ diversitate. Sic v.g. cum Apostolus Galat. cap. 3. dicit Christum factum esse maledictum, certè sensus non est, quod Christus conversus sit in maledictionem.

At inquit. Justinus Martyr in secunda pro Christianis apologia dicit, panem in Eucharistia fieri carnem Christi, sicut Verbum caro factum est. At panis in Eucharistia fit caro Christi per conversionem. Ergo, &c. R. Justinum Martirem loco laudato velle tantum, quod in Eucharistia verè caro Christi fit; sicut Verbum verè caro factum est. Verba sancti Martyris sunt: Quemadmodum per Verbum Dei caro factus Jesus Christus Servator noster, & carnem & sanguinem salutis nostræ causa habuit, ad eundem modum etiam eam, in qua per preces Verbi ejus, ab ipso profecti, gratia sunt acta, alimoniam, unde sanguis & caro nostra per mutationem aluntur, incarnati illius Jesu carnem & sanguinem esse edocti sumus.

Obj. 2.

Obj. 2. Patres saepe comparant unionem divinitatis & humanitatis cum unionem animae rationalis & corporis. Sed ex unionem animae rationalis & corporis resultat una natura. Ergo pariter, &c. *R.* Patres comparant quidem unam unionem cum altera, at non in omnibus comparant, tantumque volunt, divinitatis cum humanitate unionem tam esse realem, physicam ac substantialem, quam realis, physica, ac substantialis est unio animae rationalis cum corpore; & sicut ex unionem animae rationalis cum corpore resultat unus homo, ita ex divinitatis & humanitatis unionem resultat unum Christum, qui est Deus homo, seu persona divina in naturis duabus, divina & humana, subsistens.

Hujus responsionis bonitas patet ex symbolo Athanasiano, in quo dicitur: *Qui licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed unus est Christus. Unus autem non conversione divinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum. Unus omnino, non confusione substantiae, sed unitate personae: nam sicut anima rationalis & caro unus est homo: ita Deus & homo unus est Christus.* Ex quibus verbis apparet, per illam unionem animae rationalis cum corpore comparationem aliud nihil intendi, quam quodd, sicut ex unionem animae cum corpore unus homo fit absque confusione, ita ex unionem divinitatis cum humanitate, manentibus illis distinctis inter se, & inconfusis, fit unus Christus; & quodd, sicut unio animae cum corpore, realis ac substantialis est, ita & realis ac substantialis est unio divinitatis cum humanitate: cum hoc tamen discrimine, quodd ex unionem animae & corporis resultat una natura; ex unionem verò divinitatis & humanitatis resultat una persona, habens duas naturas, divinam & humanam.

Obj. 3. Patres, ut Cyprianus, Augustinus, & Cyrillus unionem divinitatis cum humanitate nominant mixtionem. Ergo, &c. *R.* quod jam aliàs observatum est; Patres nomine mixtionis, quando eam ad unionem Verbi cum humanitate conjunctionem exprimendam adhibent, nihil aliud intelligunt, quam intimam & substantialem unionem, qua duo conjunguntur intimè, salva utriusque integritate.

Nata. Duplex distingui potest mixtio: una, qua duo sic intimè conjunguntur, & permiscuntur, ut utrumque integritatem suam amittat; talis est mixtio duorum liquorum: altera verò, qua duo intimè conjunguntur, & quasi permiscuntur, ita tamen ut utrumque servet suam integritatem; talis est mixtio duorum entium spiritualium, ut animae rationalis, & gratiae sanctificantis; vel duorum substantiarum, quarum una materia est, & altera spiritus, ut mixtio corporis humani & animae rationalis: de hac autem, non de illa mixtione loquuntur Patres citati, cum dicunt, Verbum per incarnationem mixtum esse homini, ut

Prob. 1. de sancto Cypriano: nam libro adversus idola, postquam dixit: *Deus cum homine miscetur*, statim subjicit: *Hic Deus noster, hic Christus est, qui mediator duorum, hominem induit, quem perducit ad Deum Patrem.* Quo modo loquendi apertè significat Deum Verbum, & humanitatem à Deo Verbo assumptam, tam retinere suam integritatem, quam suam retinet vestis, & corpus veste indutum: cum hoc tantum discrimine, quodd corpus & vestis per solam juxtapositionem conjungantur, Verbum verò, & humanitas assumpta conjungantur, & quasi permiscantur per intimam & substantialem unionem, ex qua resultat unus Christus, ac mediator Dei & hominum, qui est una persona subsistens in duabus naturis; vel, si vis, vi cuius Deus est homo vere, & homo vere. Deus. Unde sic statim prosequitur sanctus Martyr: *Quod homo est, esse Christus voluit.*

2. De sancto Augustino ex epistola 2. ad Volusianum; in ea enim sic loquitur: *In hac persona (Christi) mixtura est Dei & hominis, si tamen recedat auditor à consuetudine corporum, quae solent duo liquores ita commisceri, ut neuter servet integritatem suam.* Quibus verbis apertè significat, in incarnatione Ver-

bum mixtum esse homini, salva utriusque integritate, quod adhuc amplius declaratur ex eo, quod subjicit: *Ergo persona hominis mixtura est anima & corporis; persona autem Christi mixtura est Dei & hominis:* sic enim loquendo, tam à mixtione verbi cum homine, quam à mixtione corporis cum anima, confusionem excludi: nam sicut intelligit, personam hominis mixturam esse animae & corporis, utroque manente inconfuso; ita intelligit, personam Christi mixturam esse Dei & hominis, utroque inconfuso manente; atque perinde est, ac si diceret: Sicut ex corpore & anima, sine confusione mixtis, & integritatem suam servantibus, resultat persona hominis, seu persona, quae est homo: ita ex Deo & homine, mixtis absque confusione, & suam servantibus integritatem, resultat persona Christi, seu persona, quae est Deus homo.

3. De S. Cyrillo, ex ejus ad Joannem Antiochenum epistola, quae incipit, *Letentur caeli*, & in qua expressè ac disertè à mysterio incarnationis removet eam mixtionem, qua duo ita confunduntur, ut utrumque, vel saltem alterutrum, suam integritatem amittat. *Tua verò sanctitas*, inquit, *illorum ora comprimere dignetur, qui concretionem, vel confusionem, vel commixtionem Verbi Dei cum carne factam esse dicunt: verisimile namque est nonnullos esse, qui ista quoque de me in vulgus jactent, quasi talia senserim, aut dixerim. Atqui tantum abest, ut eos etiam insanire existimem, qui vel aliquam conversionis adumbrationem in divinam Verbi naturam cadere posse suspicantur: manet enim illa, quod est, semper, &c.*

Obj. 4. S. Damascenus in sua dialectica cap. ultimo, docet expressè, ex duabus naturis, divina & humana, in Christo factam esse unam naturam compositam: Sic enim habet loco laudato; *Illud scire attinet, hypostaticam unionem unam rerum conjunctarum naturam efficere.* Ergo, &c. *R.* neg. ant. *Ad probationem R. Billium*, cujus versio nobis objicitur, malè vertisse naturam pro hypostasi, textus enim graecus habet *ἡ ἑνωσις*, non *ἡ ὑπόστασις*. Praeterea, eodem capite negat idem Damascenus, ex duabus naturis unam tertiam compositam effici posse: sic enim inferius loquitur: *Illud autem intelligendum est, naturas quidem inter se per hypostasin uniri posse, ut in homine, & item naturam ab hypostasi assumi, & in ipsa subsistere posse: quae quidem ambo in Christo intueri licet, nam in eo naturae, divina nimirum & humana, copulae sunt; atque in Dei Verbi hypostasi, quae prius erat, animata ipsius caro subsistit, eamque hypostasin habuit.* At vero ut ex duabus naturis, natura una composita, aut ex duabus hypostasis una hypostasis efficiatur, omnino fieri nequit. Propterea quodd contrariae substantiales differentiae in una eademque natura simul esse non possunt: siquidem earum munus est, naturas eas, quibus insunt, inter se dirimere, &c. Vide eundem lib. de natura composita, in quo contra Acephalos accuratè probat, in Christo non esse naturam ex divinitate & humanitate compositam.

Obj. 5. S. Cyrillus negat duas naturas post unionem, ut probatur ex libro ad Reginas misso, ubi Athanasium laudans sic ait: *Cognoscimus illum Dei Filium & Deum esse secundum spiritum, filium autem hominis secundum carnem: non duas naturas... sed unam naturam divini Verbi incarnatam.* Ergo, &c. *R.* neg. ant. cuius falsitas ex innumeris sancti Cyrilli locis ostendi potest; pro quibus omnibus, unus aut alter hic nobis sufficiet. In epistola ad Nestorium scripta, quae incipit, *Intelligo quosdam*, in Concilio Ephesino lecta, & ab omnibus Concilii Patribus suscepta, sic loquitur: *Asserimus Verbum unita sibi secundum hypostasin carne, animata rationali anima, inexplicabili incomprehensibilique modo hominem factum... & quamvis naturae sint diversae, veratamen unionem coeuntes, unum nobis Christum & Filium effecerunt: non quodd naturarum differentia propter unionem sublata sit; verum quodd divinitas & humanitas* *secre.*

secreta quadam ineffabilique conjunctione in una persona unum nobis Jesum Christum & Filium constituerint. Juxta sanctum Doctorem igitur, in Christo post unionem naturæ manent diversæ, & divinitas ac humanitas, quamvis vera unionem coeuntes, non unam tertiam naturam, sed unum Christum, & unum Filium, qui simul Deus & homo est, constituerunt.

In epistola ad Joannem Antiochenum scripta, quæ incipit, *Latentur celi*, sanctus Cyrillus relata confessione Episcoporum Orientalium, in qua expressè admittunt duas naturas post unionem; in ea enim sic loquuntur: *Duarum naturarum facta est unio, & propterea unum Christum, unum Filium, unum Dominum confitemur, Secundum hunc inconfuse unitatis intellectum sanctam Virginem Deiparam esse confitemur, &c.* Hac, inquam, Orientalium confessione relata, Cyrillus sic continuè prosequitur: *Cum has ergo sacras vestras voces legissemus, & nos ipsos quoque non aliter sentire animadvertissemus, ... glorificavimus omnium Salvatorem Deum, &c.* Duas igitur in Christo naturas, eaque substantialiter & secundum hypostasim unitas, cum Orientalibus Episcopis agnoscebat Cyrillus, quod confirmatur ex eo, quod inferius hæc subiicit: *Unus est Dominus Jesus Christus, quamvis naturarum differentia non ignoretur, è quibus inexplicabilem illam unionem factam fuisse dicimus.*

Porrò quia non deerant, qui præfatam Orientalium confessionem, ipsumque Cyrillum ejus laudatorem, ed quod in illa Orientales duas naturas nominarent, & ita sentirent cum Nestorio, qui duas quoque naturas dicebat, ut refert Cyrillus ipse in communitorio ad Eulogium presbyterum, ibidem responderet, non omnia quæ dicunt hæretici, statim rejicienda esse, & Nestorium non errare, duas naturas dicendo, sed earum substantialem & hypostaticam unionem negando. *Verum*, inquit, *qui hoc nomine nos accusant, respondendum est, non omnia, quæ hæretici dicunt, statim fugienda ac repudianda esse: multa enim consentiunt ex iis, quæ nos quoque asserimus. licet duas naturas esse dicat (Nestorius) carnis & Verbi Dei differentiam significans (in quo rectè sentit) est enim alia Verbi, alia carnis natura; attamen (in quo malè sentit) unionem unam nobiscum non conficitur (à quo errore longè absumus) nos enim illas adunantes, unum Christum, unum eundemque Filium, unum Dominum confitemur, &c.* Duas itaque naturas dicebat Cyrillus cum Nestorio; sed eas, contra eundem Nestorium, secundum hypostasim unitas, adeoque unum Christum, unum eundem Filium, unum Dominum efficientes constitebatur.

Ad probationem R. S. Cyrillum loco laudato non dicere, unam naturam Verbi incarnati: sed, quod longè aliud est, unam naturam Verbi incarnatam. Dicendo absolute & simpliciter unam naturam Verbi incarnati, unicam in Christo naturam assereret: at dicendo unam naturam Verbi incarnatam, non aliud intendit significare, & significat, quàm naturam divinam & humanam in Verbo unitas esse substantialiter, & secundum hypostasim, atque per unionem illam eas coivisse in unam personam, unum Christum, unum Filium, unum Dominum, ut ipse disertis verbis asserit in suo ad Eulogium communitorio proximè citato, ubi ait de Nestorio loquens: *Licet duas naturas esse dicat, carnis & Verbi Dei differentiam significans. attamen unionem unam nobiscum non conficitur: nos enim illas adunantes, unum Christum, unum eundem Filium, unum Dominum confitemur, & unam propterea Dei naturam incarnatam dicimus.* Quare quinta Synodus generalis canone 8. rectè mentem Cyrilli interpretatur, eum ait, Cyrillum, dicendo unam Dei Verbi naturam incarnatam, non aliud voluisse, quàm quod ex divina natura & humana, unionem secundum subsistentiam facta, unus Christus effectus est. Sed

Ad plenam loci, qui nobis objicitur, intelligentiam, Nota. Nestorius dicebat hominem assumptum cum Deo Verbo adorandum esse, sed tamquam alte-

rum cum altero, ac proinde duplici adoratione, una scilicet, quæ ad Dei Verbum, altera verò, quæ ad purum hominem assumptum terminaretur, quarumque prima esset adoratio latriæ, altera verò non. Blasphemam hanc Nestorii doctrinam damnavit Cyrillus in Alexandrina sua Synodo canone 8. quo dicitur: *Si quis hominem assumptum unam cum ipso Dei Verbo adorandum, una cum illo glorificandum, una cum illo tamquam alterum in altero existentem Deum appellandum esse dicere ausus fuerit, (hunc enim intellectum particula cum adjecta, perpetuo & necessario afferre consuevit) & non una potius adoratione Emmanuelem honorat; unamque illi glorificationem attribuit, quatenus Verbum factum est caro; anathema sit.*

Porrò in loco illo, qui nobis objicitur, non aliud intendit Cyrillus, quàm quod in præfato canone: *Agnosimus*, inquit cum Athanasio in lib. de incarnatione Verbi, illum Dei Filium Deum esse secundum spiritum; filium autem hominis secundum carnem: non duas naturas (scilicet non substantialiter, sed accidentaliter tantum unitas) unam (divinam) adorandam (adoratione latriæ) alteram non adorandam (eadem illa adoratione) sed unam naturam divini Verbi incarnatam, quæ simul cum ejus carne una adoratione (latriæ) adoratur: neque duos rursus filios, alterum verum adorandumque (latriæ) nempe Filium Dei; alterum ex Maria hominem (purum, adeoque) non adorandum (latriæ), sed per gratiam, perinde ac ceteri homines in filium cooperatum, &c. (proindeque non nisi inferiori adoratione, quæ dulia dicitur adorandum.)

Quid igitur hic volunt Athanasius & Cyrillus? In Christo non esse alterum & alterum, sed unum; non esse duos filios, unum Dei, & alterum hominis, sed unum, qui simul est Filius Dei & hominis, adeoque in Christo non esse duos, simul quidem adorandos, sed adoratione diversâ, quorum scilicet unus, nempe Filius Dei, supremæ, alter verò, nempe filius hominis, inferiori adoratione adorandus sit; sed unum tantum, unica, nempe supremæ adoratione adorandum, utpote Emmanuelem, seu Deum simul & hominem.

Breviter, hic Athanasius & Cyrillus agnoscunt, non duas naturas, sed unam naturam divini Verbi incarnatam, hoc est, Christum non esse duas naturas discretas, & in recto, sed unam naturam Verbi divini humanæ conjunctam hypostaticè, proindeque unam in recto, nempe divinam, & alteram in obliquo, nempe humanam, atque aded Christum non esse duos, sed unum, nempe Verbum cum sua divina natura habens humanam, quacum una supremæ adoratione adorandum est.

ARTICULUS VI.

Utrum Verbum ita corpus humanum, & animam rationalem assumpserit, ut divinitas, corpus, & anima in unam personam coalescerent.

RESPONSIO.

Verbum sic corpus humanum, & animam rationalem assumpsit, ut divinitas, corpus, & anima in unam & eandem personam coalescerent, hoc est, ut post assumptionem, una & eadem persona in duabus naturis, divina & humana, subsisteret, atque ita una & eadem persona simul sit Deus & homo.

Est contra Theodorum Mopsuestenum, & Nestorium, & prob. 1. auctoritate Scripturæ. Joannis cap. 1. dicitur: *Verbum caro factum est.* Ergo vel Verbum desit esse Deus, quod dici non potest, nec dicunt Theodorus, & Nestorius; vel Verbum simul est Deus & homo, adeoque una & eadem persona simul est Deus & homo. Ad Philippenses cap. 2. sic loquitur Apostolus: *Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Jesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se aequalem Deo; sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem*

multitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo, humiliavit semetipsum, factus obediens, &c. Ergo ex Apostolo, Deus Verbum in aliquo vero sensu semetipsum exinanivit, uniendo se naturæ humanæ. At in nullo sensu semetipsum exinanire potuit, uniendo se naturæ humanæ unionem accidentali & morali, quæ est secundum inhabitationem, affectum voluntatis, & dignitatis communicationem, quo modo Verbum naturæ humanæ unitum esse, Theodorus & Nestorius volunt. Ergo Verbum univit se naturæ humanæ unionem substantiali, vel, ut Patres loquuntur, secundum hypostasim, & unionem physicam; ita ut per hanc unionem, Verbum verè factum sit homo, & ex hac unionem resultarit una persona in duabus naturis, divina & humana, subsistens, unus Dominus, unus qui simul est Deus & homo, unus qui simul est Dei & hominis Filius, unus Christus.

Argumentum hoc suggerit sanctus Thomas opusculo secundo cap. 203, ubi sic contra Nestorium ex verbis Apostoli laudatis argumentatur: *Hanc unionem Dei & hominis Apostolus exinanitionem nominat, dicens Philipp. 2. de Filio Dei, qui cum in forma Dei esset... Non est autem exinanitio Dei, quod creaturam rationalem inhabitet per gratiam: alioquin & Pater, & Spiritus exinanirentur, quia & ipsi creaturam rationalem per gratiam inhabitant, dicente Domino de se, & de Patre, Joan. 14. Ad eum venimus, & mansionem apud eum faciemus. Et Apostolus de Spiritu sancto, 1. Corinth. 3. Spiritus Dei habitat in vobis.*

Legitur Joan. cap. 8. *Antequam Abraham fieret, ego sum.* Et cap. 10. *Ego & Pater unum sumus.* Ex quibus locis sic argumentor cum S. Thoma, opusculo 2. cap. 203. In his locis persona loquentis attribuit sibi, quæ Dei sunt, nempe divinitatem cum æternitate: nam vox, *Ego*, personam loquentis demonstrat. Persona autem loquentis his in locis est persona Christi, his enim in locis Christus loquitur. Ergo persona Christi Deus est. Sed persona Christi est Christus ipse. Ergo persona Christi simul est Deus & homo, cum Christus sit homo.

1. Joan. c. 5. dicitur: *Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Jesus est Filius Dei?* Et Matth. cap. 16. *Tu es Christus Filius Dei vivi.* Et Joan. c. 9. *Tu credis in Filium Dei? Respondit ille & dixit: Quis est Domine, ut credam in eum? Et dixit ei Jesus: Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est.* At ille ait: *Credo Domine, & procidens adoravit eum.* In penultimo textu Petrus Christo querenti, quem eum esse dicat, ipse cum aliis discipulis respondet, eum esse Filium Dei; quam responsionem non modo non improbat Christus, sed e contra mirificè extollit, dicendo: *Beatus es Simon, &c.* illique præmium promittit primatum Ecclesiæ dicendo: *Tu es Petrus, &c.* In ultimo verò textu cæco illuminato apertè declarat, se esse Filium Dei, sequè ab eo ut Filium Dei adorari patitur. Ex quibus sic jam argumentor, Si Christus est Deus, una est persona Dei & hominis. Verum prius. Ergo, &c. Sequelam maioris non negat Nestorius, & est per se manifesta. Nam si in Christo alia est persona Dei, & alia persona hominis, Christus non est Deus, sed purus homo. Minor verò patet ex locis Scripturæ laudatis.

Prob. 2. Ex symbolis: nam de Filio Dei dicitur in symbolo Apostolico: *Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, passus, &c.* Et in Nicæno: *Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus: passus est, & resurrexit, &c.* Et in Constantinopolitano: *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est, crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est, &c.* Quæ omnia apertè falsa sunt, si Verbi cum natura humana unio substantialis non est adeòque si persona Verbi diversa & distincta est à persona hominis ex virgine nati: in hac enim hypothesi omnia illa, quæ in laudatis symbolis dicuntur, soli personæ ho-

minis ex Virgine nati convenient, nullatenus verò personæ Verbi. Ita ex symbolo Apostolico S. Thomas cap. proximè citato ratiocinatur: *Non enim, inquit ea quæ sunt hominis, de Filio Dei predicarentur, nisi eadem esset persona Filii Dei & hominis, quia quæ uni personæ conveniunt, non ex hoc ipso de altera predicantur: sicut quæ conveniunt Paulo, non ex hoc ipso predicantur de Petro. Apertè igitur ex laudatis symbolis colligitur, unam & eandem in Christo personam esse Dei & hominis; quod ampliùs demonstratur ex symbolo Athanasiano, in quo hæc leguntur: *Est ergo fides recta, ut credamus, & confiteamur, quia Dominus noster Jesus Christus Dei Filius, Deus & homo est... perfectus Deus, perfectus homo, ex anima rationali & humana carne subsistens... qui licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed unus est Christus... unus omnino non confusione substantiæ, sed unitate personæ.**

Prob. 3. Auctoritate Patrum qui ante quartum sæculum scripserunt, & disertis verbis asseruerunt Christum esse Filium Dei, seu Deum Verbum. Primus occurrit Iustinus Martyr in apologia 2. ubi ait: *Jesus Christus, unus & solus propriè Filius Deo genitus, qui nimirum ratio & verbum ejus, & primogenitus, virtus est.*

Iustinum sequuntur Irenæus, qui, lib. 3. adversus hæreses ubi cap. 17. hunc præfixit titulum: *Offensio quoniam unus & idem & ipse Deus Christus Verbum sit Dei.* Clemens Alexandrinus in admonitione ad gentes: *Verbum quidem, inquit, ab alto petita origine, divinum universorum principium & fuit, & est: quia autem nunc nomen accepit olim sanctificatum, potestate dignum Christus, novum mihi vocatum est canticum. Hinc ergo verbum Christus... nunc autem apparuit hominibus hic ipse Verbum, qui solus est ambo Deus & homo.* Dionysius Alexandrinus in epistola adversus Paulum Samosatenum: *Christus, inquit, non solo nomine, sed veritate est Christus Jesus, qui est ante secula Verbum, & ipse factus est homo, ex Maria incarnatus.* Tertullianus in libro de præscriptionibus cap. 13. *Regula est autem fidei, inquit, ut (credamus Verbum Dei Patris Filium) delatum ex Spiritu Dei Patris & virtute in Virginem Mariam, carnem factum in utero ejus, & ex ea natum hominem, & esse Jesum Christum.* Et Cyprianus in libro adversus idola. *Sermo, inquit, & Filius Dei mittitur... hic in Virginem illabitur, carne Spiritu sancto cooperante induitur... hic Deus noster, hic Christus est.*

Prob. 4. Ex Patribus, qui post sæculum tertium, & ante exortam Nestorianam hæresim scripserunt. Pro quibus omnibus hic erunt Athanasius in epist. ad Epictetum, ubi ait: *Quomodo christiani hominis appellationem usurpare non verentur, qui Verbum in hominem factum perinde atque in aliquem Prophetarum, descendisse asserunt, & non ipsum, sumpto ex Maria corpore, hominem factum; sed alium Christum, alium rursus esse Dei Verbum, quod ante Mariam, & secula erat Filius Patris?*

Gregorius Nazianzenus in epist. 1. ad Cledonium: *Si quis, inquit, duos introducit filios, unum quidem ex Deo & Patre, alterum verò ex Maria, non autem unum atque eundem, is quoque ab ea adoptione excidat, quæ rectam fidem servantibus promissa est. Dua namque naturæ sunt; Deus & homo... non tamen duo sunt filii. Superiùs dixerat: Neque enim hominem à divinitate separamus: sed utrumque unum eundemque esse profiteamur: primo quidem non hominem, sed Deum & Filium unicum, ac sæculis omnibus antiquiorem... in fine autem etiam hominem propter salutem nostram assumptum, &c.*

Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4. Unus, inquit, in utraque (divinitate & carne) loquitur Dei Filius, quia in eodem utraque natura est... quasi Deus loquitur, quæ sunt divina, quia Verbum est: quasi homo dicit, quæ sunt humana, quia in mea substantia (sibi substantialiter unita) loquebatur. Hieronymus in epist. ad Hedibiam, q. 9. ubi sic loquitur: *Hæc dicimus,*

timus, non quod alium Deum, alium hominem esse credamus, & duas personas faciamus in uno Filio Dei, sicut nova heresis calumniatur: sed unus atque idem Filius Dei, & filius hominis est.

Et Augustinus in enchiridio cap. 33. Christus Jesus, inquit, Dei Filius est, & Deus & homo est: Deus ante omnia secula, homo in nostro seculo; Deus, quia Dei Verbum, Deus enim erat Verbum: homo autem, quia in unitatem persona accessit Verbo anima rationalis & caro: quocirca in quantum Deus est, ipse & Pater unum sunt; in quantum autem homo, Pater major est illo: cum enim esset unicus Dei Filius, non gratia, sed natura, ut esset etiam plenus gratia, factus est & hominis filius: idemque ipse utrumque, ex utroque unus Christus... unus Dei Filius, idemque hominis filius; unus hominis filius, idemque Dei Filius: non duo Filii Dei, Deus & homo, sed unus Dei Filius: Deus sine initio, homo à certo initio, Dominus noster Jesus Christus.

Prob. 5. ex Patribus, qui post exortam Nestorianam heresim scripserunt: pro quibus omnibus hic erunt Cyrillus in epistola synodica ad Nestorium scripta, cui duodecim anathematismi subiecti sunt, & in quorum primo anathematizatur is, qui non confitetur Emmannelem verum Deum esse, & ob id sanctam Virginem Deiparam. In secundo, qui non confitetur Dei Patris Verbum carni secundum hypostasim unitum, & unum unum cum sua carne esse Christum, eundem nimirum Deum simul & hominem. Et in tertio, qui in uno Christo post unionem dividit hypostases, eaque duntaxat conjunctione easdem inter se nectit, quæ est secundum dignitatem, hoc est, auctoritatem, vel potestatem, & non ea potius, quæ est secundum naturalem unionem.

Leo Magnus sermone 7. in nativitate Domini. In utraque ergo natura, inquit, idem est Dei Filius, nostra suscipiens, & propria non amittens... Quod Verbum caro factum est, non hoc significat, quod in carnem sit Dei natura mutata, sed quod à Verbo in unitatem persone sit caro suscepta. Et in 1. sermone sic loquitur: Salva igitur proprietate utriusque substantie, & in unam coeunte personam, suscipitur à Majestate humilitas... Deusque verus & homo verus in unitatem Domini temperatur, ut quod nostris remediis congruebat, unus atque idem Dei hominumque mediator, & mori posset ex uno, & resurgere posset ex altero.

Fulgentius in libro de fide ad Petrum diaconum cap. 17. Firmissime tene, inquit, & nullatenus dubites, Deum Verbum carnem factum, unam habere divinitatis suæ, carnisque personam: Deus enim verbum plenam naturam humanam ita sibi veraciter unire dignatus est, & permanente divinitate suâ, ita Verbum caro factum est, ut quævis naturaliter non hoc sit verbum, quod caro, quia duarum naturarum veritas manet in Christo, secundum unam tamen personam idem verbum caro ab ipso fieret materna conceptionis initio. Deus enim Verbum non accepit personam hominis, sed naturam; & in æternam personam divinitatis, accepit temporalem substantiam carnis.

Gregorius Magnus in epist. ad Quirinum Episcopum, in qua hæc habet: Ad sanctam Ecclesiam catholicam venientes (Nestoriani de vera fidei firmitate & confessione docendi sunt, ut unum eundemque Dei & hominis Filium, Deum Dominum nostrum Jesum Christum credant, ipsam existentem in divinitate ante secula, & ipsum factum hominem in fine seculorum, quia Verbum caro factum est... non immutando quod erat, sed suscipiendo quod non erat... Una itaque persona est Verbum & caro... Si juxta errorem Nestorii, alius verbum, atque alius esset, homo Jesus Christus, qui verus est homo, utique verus Deus non esset, & vita æterna; sed unigenitus Filius Verbum ante secula, factus est homo: hic est ergo verus Deus & vita æterna, &c.

Et Damascenus in libro de natura composita contra Acephalos, ubi ait: Pietatis finibus nos ipsos con-

tinentes, unam ex divinitate atque humanitate compositam personam dicimus: nam ipsa, ævo omni antiquior, Dei Verbi hypostasis, cum in sanctæ ac perpetuæ Virginis utero habitasset, in ipso carnem animatam, ac ratione utentem condidit, carnisque animate ac ratione prædita hypostasis extitit; factusque est ex perfecta divinitate ac perfecta humanitate unus Christus, unus Filius Dei & hominis, unus Dominus, idem Deus perfectus, & homo perfectus, &c.

Prob. 6. ex Synodis particularibus, quarta Romana sub Damalo, dicente anathematismo 15. Si quis non dixerit, excruciatum carne Dei Filium, & carne mortem gustasse... anathema sit. Et 16. Si quis non dixerit, quod in carne, quam assumpsit, sedet ad dexteram Patris, in qua venturus est judicare vivos & mortuos, anathema sit. In quibus anathematismis aperte supponitur, Filium Dei esse suppositum carnis in Christo, adeoque in Christo unicum esse suppositum.

Toletana I. in regula fidei, in qua sic ait: Hunc igitur Filium Dei, Deum naturam à Patre ante omne omnino principium, sanctificasse uterum Mariæ Virginis, atque ex ea verum hominem, sine virili generum semine, suscepisse, duabus duntaxat naturis, id est, deitatis & carnis, in unam convenientibus omnino personam, id est, Dominum nostrum Jesum Christum, &c. confitemur.

Toletana IV. can. 1. in quo hæc leguntur: Incarnatus est (Filius Dei) ex Spiritu sancto, & sancta gloriosa Dei genitrice Virgine Maria, & natus ex ipsa... anima & carne perfectum, sine peccato, suscipiens hominem, manens quod erat, assumens quod non erat... habens in una persona duarum naturarum proprietatem; natura enim in illo due, Deus & homo, non autem duo filii & Dei duo, sed idem una persona in utraque natura.

Lateranensi sub Martino primo, actione 5. pluribus canonibus, in 6. sic habetur: Si quis secundum sanctos Patres non confiteatur, propriè & secundum veritatem ex duabus & in duabus naturis, substantialiter unitis, inconfusè & indivisè unum eundemque esse Dominum & Deum Jesum Christum, condemnatus sit.

Forojulensi in symbolo fidei, in quo dicitur: Incarnatus est de Spiritu sancto, & ex semper Virgine Maria verus homo factus est, verusque permanet Deus... in una Christi Jesu persona verus Dei, verusque hominis filius. Non alter hominis filius, & alter Dei: sed unus idemque Dei hominisque Filius in utraque natura, divina scilicet & humana. Quæ verba Synodus Arclatenfis VI. an. 813, celebrata, transcribit can. 1.

Prob. 7. auctoritate Conciliorum generalium, Nicæni I. & Constantinopolitani I. in symbolis jam allegatis. Ephesini, in quo Nestorii epistola, quæ incipit, Admirabilem litterarum, & in qua sacram Virginem, non Deiparam, sed Christiparam appellandam esse decernebat, negabatque Deum Verbum in ejus utero, & ex ejus substantia hominem factum, ut heterodoxa ab Episcopis omnibus anathematizata est, ipseque, in hæresi obstinatus, Episcopali dignitate privatus est, & ab universo sacerdotum consorcio & cœtu alienatus.

Chalcedonensis actione 5. in definitione fidei, ubi hæc leguntur: Sequentes igitur sanctos Patres, unum eundemque confiteri Filium & Dominum nostrum Jesum Christum, consonanter omnes docemus, eundem perfectum in deitate, & eundem perfectum in humanitate, Deum verum & hominem verum... ante secula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria Virgine Dei genitrice secundum humanitatem... nusquam sublatam differentiam naturarum propter unionem, magisque salva proprietate utriusque nature, & in unam personam atque substantiam concurrentem: non in duas personas partitum, aut divisum, sed unum eundemque Filium, & unigenitum Deum Verbum, Dominum Jesum Christum.

Con-

Constantinopolitani II. collatione 8. can. 2. in quo anathematizatur, qui non confiteatur Dei Verbi duas esse nativitates, unam quidem ante secula ex Patre, alteram vero in ultimis diebus ejusdem ipsius, qui . . . incarnatus de sancta gloriosa Dei genitrice & semper Virgine Maria, natus est ex ipsa. Et can. 3. in quo anathematizatur, qui dicit, alium esse Deum verum, qui miracula fecit, & alium Christum qui passus est; vel Deum Verbum cum Christo esse nascentem de muliere; vel in ipso esse ut alterum in altero, & non unum eundemque Dominum nostrum Jesum Christum, Dei Verbum incarnatum, & hominem factum, &c. Et can. 5. anathematizatur, qui unam substantentiam Domini nostri Jesu Christi sic intelligit, tanquam susipientem plurimarum substantentiarum significationem, & per hoc introducere conatur in mysterio Christi duas substantentias, seu duas personas; & duarum personarum, quas intro producit, unam personam dicit secundum dignitatem & honorem, & adorationem, sicut Theodorus & Nestorius insanienter conscripserunt.

Constantinopolitani III. actione 18. & ultima, in fidei expositione usurpantis verba Chalcedonensis supra laudata, Nicæni II. actione 7. in definitione, in qua sic ait: *Constituimus autem & Dominam nostram sanctam Mariam propriè ac veraciter Dei genitricem: quoniam peperit carne unum ex sancta Trinitate, Christum Deum nostrum, secundum quod & Ephe-sinum prius dogmatizavit Concilium, quod impium Nestorium, cum collegis suis, tanquam personalem dualitatem introducens, ab Ecclesia pepulit.* Et Lateranensis IV. sub Innocentio III. verbis jam aliàs relatis ex capite firmiter.

Obj. 1. Philippenium cap. 2. de Christo dicitur: *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo.* Et Colossensium cap. 2. *In ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter.* Ergo, &c. *R. ad 1.* hujus loci sensum esse, quod Filius Dei hominibus factus sit sibi substantialiter, uniendo scilicet sibi substantialiter humanam naturam, atque secundum exteriorem figuram talem visum esse, quales sunt puri homines. *R. ad 2.* sensum esse, quod in Christo secundum humanitatem inspecto, omnis plenitudo divinitatis realiter ac substantialiter habiter, per unionem scilicet substantialem divinitatis cum ipsa humanitate, in Verbi persona. Utriusque responsionis bonitas patet ex eo, quod Apostolus, Christum Deum esse, disertè asserat, Romanorum, cap. 9. & alibi.

Obj. 2. Patres passim asserunt, Verbum assumpsisse hominem. Sanctus Basilius in Psalmum 59. vocat Christum Deiserum. Et Damascenus humanitatem Christi appellat instrumentum divinitatis. *R. ad 1.* Patres sic loquendo, concretum pro abstracto accipere, & hominem pro humanitate. *R. ad 2.* Basilium, non Christum, sed Christi carnem vocare Deiseram. *R. ad 3.* Damascenus humanitatem Christi vocat divinitatis instrumentum, non separatam, sicut securis est instrumentum fabri, sed conjunctum, & quidem substantiali conjunctione, atque ad personam unitatem pertinente: sicut corpus est instrumentum animæ, cui substantialiter unitum est, nec suppositi diversitatem inducit.

Obj. 3. Humanitas Christi est substantia prima, singularis, individua. Ergo est persona. Ergo in Christo præter personam divinam Verbi, est etiam persona humana. *R. neg. conf.* utramque. Itaque licet humanitas Christi sit substantia prima, singularis & individua, non est tamen persona: nam primo habetur ab alio principali, nempe à Verbo: unde sicut manus, v.g. quamvis sit substantia quædam singularis, non est tamen hypostasis, quia ab alio principali habetur, nempe ab homine: ita humanitas Christi, &c. Hanc responsionem suggerit S. Thomas opusculo 3. cap. 6. ubi sic objectionem proponit: *Si quis objiciat, quod humana natura etiam in Christo non sit accidens, sed substantia quædam, non autem universalis, sed particularis, quæ hypostasis dicitur; videtur consequi, quod ipsa humana natura in Christo hypostasis*

Simonet Theol. Tom. II.

quædam sit, præter hypostasim Dei Verbi, & sic in Christo erunt duæ hypostases.

Ad hanc autem objectionem sic respondet S. Doctor: *Considerare debet, qui sic objicit, quod non omnis substantia particularis, hypostasis dicitur, sed solum illa, quæ ab aliquo principali non habetur: manus enim hominis substantia est quædam particularis, non tamen potest dici hypostasis, nec persona, quia habetur à principali, quod est homo; alioquin in quovis homine essent tot hypostases, vel persone, quot membra, vel partes. Humana ergo natura in Christo non est accidens, sed substantia, non universalis, sed particularis, nec tamen hypostasis, dici potest, quia assumitur à principali, scilicet à Dei Verbo.*

2. Persona est substantia discreta, per se existens, & seorsum posita: at humanitas talis non est; siquidem subsistit in Verbo, à quo habetur per intimam & substantialem unionem: sicut manus existit in homine, & ab illo per unionem substantialem habetur: tam enim, imò magis humanitas Christi Verbo, seclusis imperfectionibus, conjuncta est, quàm manus homini; & tam, imò multò magis humanitas Christi est sua natura Verbi, quàm manus est sua manus hominis: nam unio humanitatis Christi cum Verbo longè major est ac præstantior, quàm unio manus cum homine.

3. Persona est substantia per se tota, integra & completa: at humanitas Christi non est talis; cum ulterius compleatur & perficiatur substantialiter à Verbo, cui est unita, & quod est ejus persona: eo ipso enim quod Verbum est persona naturæ humanæ, est quoddam ejus complementum substantiale, & quædam ejus perfectio substantialis, seclusa tamen omni imperfectione, se tenente ex parte Verbi.

4. Denique confirmatur responsio nostra. Illud non est persona, quod se habet ad modum partis, & ejus imperfectiones habet; nam manifestum est, illud non esse substantiam per se totam & integram. Atqui humanitas Christi se habet ad modum partis, & ejus imperfectiones habet. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam 1. humanitas Christi perficitur substantialiter per Verbum, in quo existit, ut modò probatum est. 2. Habet se ad Verbum, ut id quod habetur, ad id, quod habet; nam ut ait sanctus Thomas, principalioris est habere, & Verbum est id, quod est principalis in homine Deo. 3. Non est sua sed alterius, sed non est sui juris, sed Verbi: natura enim sua non est, sed personæ cujus est natura: humanitas autem Christi est natura personæ Verbi. 4. Non est propriè id quod est, sed id, quo Verbum est homo: natura enim non est propriè id, quod est, sed id, quo persona est in tali specie. 5. Propriè loquendo non ejus est agere, sed Verbi per eam: nam propriè loquendo, non est naturæ agere, sed personæ per naturam; unde illud, *Actiones sunt suppositorum.* 6. Denique totum quod est, Verbi est, non sui: nam totum quod est natura, non ipsius naturæ, sed personæ est cujus est natura: persona enim habet, & natura habetur. Ergo, &c.

Dices. Humanitas Christi est completa in ratione naturæ. Ergo est substantia per se tota & integra. *R. neg. conf.* Aliud enim est, aliquid esse completum in ratione naturæ, & aliud, esse substantiam totam & integram per se: nam potest aliquid esse natura completa, & simul esse pars, vel saltem ad modum partis se habere: quod autem est pars, aut habet se ad modum partis, non est substantia tota & integra, ut patet ex terminis.

Dices iterum. Si humanitas Christi non est substantia tota & integra, caret aliqua perfectione naturali, adeoque Verbum incarnatum non est perfectus homo, quod fidei repugnat. Ergo, &c. *R. dist. 1. conf.* Caret aliqua perfectione naturali, pertinente ad naturam humanam, N. Pertinente ad humanam hypostasim, C. Unde ad 2. conf. *R. neg.* Ut enim Verbum incarnatum; sit perfectus homo, sufficit quod humanitas Christi habeat perfectiones omnes naturales, quæ ad naturam humanam pertinent.

At inquires. Concilia & Patres docent Verbum assumptiſſe perfectione omnes naturales hominis, excepto peccato. *R.* Concilia & Patres loqui de perfectionibus, ad naturam humanam pertinentibus, non verò de pertinentibus ad humanam hypotaſim: alioquin dicendum eſſet à Verbo non ſolùm naturam humanam, ſed etiam humanam perſonam aſſumptam fuiſſe, atque ita in Chriſto duas eſſe perſonas, quod Conciliis & Patribus repugnat, & eſt orthodoxæ fidei contrarium.

*At inquires. Si humanitas Christi caret aliqua perfectione naturali, etiam pertinente tantum ad hypostasim humanam, etiam in statu violento. R. neg. Nam multò melius est humanitati Christi, esse naturam personæ divinæ, quàm habere propriam personalitatem; & in Verbo subsistere, quàm subsistere in se, nec sui juris esse, sed Verbi. Nam ut rectè ait S. Bonaventura in 3. dist. 5. art. 2. q. 2. *Natura assumpta in Christo, eo ipso est nobilior, quòd in nobiliori persona subsistitur, quia non in persona creata, sed in persona increata: unde ordinatio ad dignius, quamvis auferat rationem suppositionis, tamen non auferit dignitatis proprietatem. Melius enim est subesse superiori, quàm præesse alicui inferiori: sicut perfectior est anima, cum possidet ad Deo, quàm cum possidet res creatas: & melius nubitur Virgo nobilis, cum contrahit matrimonium cum Rege, cui subsistit, quàm cum contrahit cum rustico, cui præsit.**

~~~~~

De Unione hypostatica.

ARTICULUS I.

Quid sit unio hypostatica.

U Nionem hanc explicari non posse, docet S. Thomas opusculo 3. cap.6. *Quia, inquit, secundum quantitatem virtutis, quam Deus exerceat in creaturam, magis & minus dicitur creatura uniri, patet quod cum efficacia divina virtutis humano intellectui comprehendere non possit, sublimiori modo Deus potest creatura uniri, quam intellectus humanus capere possit. Quodam ergo incomprehensibili & ineffabili modo dicimus Deum unitum esse humanam naturam in Christo, non solum per inhabitationem, sicut in aliis Sanctis, sed quodam modo singulari, ita quod humana natura esse quodam Filii Dei natura, ut Filius Dei, qui ab eterno habet naturam divinam à Patre, ex tempore per assumptionem mirabiliter habeat humanam naturam ex genere nostro.*

Hanc tamen hypostaticam unionem explicare ag-
greditur lib.4. contra gentiles cap.41. ubi inter alia
hæc habet : *Nihil igitur prohibet , secundum hanc
modum ponere unionem humana nature ad Verbum :
quod humana natura sit quasi Verbi instrumentum ,
non separatum , sed conjunctum .* Sed hæc non suffi-
ciunt : nam humanitas quidem Verbo unita esse in-
telligitur , hoc ipso quod intelligitur esse instrumen-
tum illius , non separatum , sed conjunctum : at ul-
terius superest explicandum id , quo formaliter huma-
nitas Verbo conjungitur , & quod est ipsa unio hy-
postatica .

Eandem itaque explicationem paulò aliter tentat S. Doctor 3. p. q. 2. a. 7. in O. ubi sic loquitur: *Dicendum quod unio, de qua loquimur, est relatio quedam, quæ confideratur inter divinam naturam & humanam, secundum quod conveniunt in una persona Filii Dei.* Sed neque hæc explicatio sufficit: nam rectè quidem dicitur, divinitatem & humanitatem in Verbo unitas esse, eo ipso quòd conveniunt in persona Verbi; at non dicit S. Thomas id, quò formaliter conveniunt, & in esse personali Verbi indivisæ & indiscretæ sunt, quod tamen est ipsa unio hypostatica.

Alii dicunt unionem hypostaticam nihil aliud esse,

quàm ipsam Verbi divinitatem & humanitatem, prout se ipsis formaliter faciunt unam personam compositam. Sed hi primò supponunt falsum, nempe aliquid tertium componi ex divinitate Verbi & humanitate. 2. Confundunt unionem cum unitate, vel, si vis, afferunt unionem absolutam, de qua non agitur, & quæ aliud non est, quàm abstractum metaphysicum totius, ex pluribus constituti; afferunt, inquam, unionem absolutam pro unionem relativa, hoc est, pro unionem extremorum ad invicem, de qua quæstio est, & quam supponit unio absoluta: prius enim est humanitatem uniri cum divinitate Verbi, & vicissim; quàm humanitatem & divinitatem Verbi, se ipsis componere aliquid tertium substantiale, dato quod componant.

Docent alii, unionem hypostaticam nihil aliud esse, quam humanitatem prout terminatur à Verbo, & ipsum Verbum, prout terminat humanitatem. At hi per to humanitatem terminari substantialiter à Verbo, vel intelligunt, humanitatem à Verbo reddi incommunicabilem, vel intelligunt humanitatem à Verbo compleri ultimò substantialiter. Sed utrovis modo intelligant, prius est humanitatem uniri Verbo, quam ab eo terminari: Verbum enim non potest reddere humanitatem incommunicabilem, aut eam ulterius complere substantialiter, quin prius unjatur illi.

Alii volunt unionem hypostaticam esse modum quendam substantialem, à Verbo & humanitate realiter distinctum, & in humanitate receptum, quo humanitas Verbo unitur formaliter. At hi non unionis hypostaticæ ideam, sed verba tantum dant.

Durandus in lib. 3. dist. 5. quæst. 2. num. 8. significat, unionem hypostaticam esse novum essendi modum naturæ humanæ. Bene quidem : sed quæritur, quis sit ille novus essendi modus ? Explicat ipse, sed obscuretur num. 11. his verbis ? *Resat ergo, unionem sic fuisse terminatam ad unum in persona, vel subsistentia, quod tota personalitas, vel subsistentia est a persona & natura divina; humana vero solius inexistit, & quantum ad hoc degenerat in accidens, licet sit vera subsistentia.*

Unus ex omnibus præsentem difficultatem enucleatius explicasse videtur Scotus in 3. dist. 1. q. 1. ubi ait 1. Unionem hypotaticam non esse aliquid absolutum, quia, inquit, *unio non intelligitur ad se.* 2. Unionem hypotaticam esse relationem aliquam: *Cum non sit nihil,* inquit, *saltem dicitur unio relationem.* 3. Hanc relationem non esse communem utrique extremo, & quæ in utroque sit ejusdem rationis, qualis est similitudo: nam *persona*, inquit, *assumens, nullam habet relationem realem ad naturam creatam.* 4. Itaque hanc unionis hypotaticæ relationem esse relationem disjunctantæ, realem, existentem in natura assumpta, cui nulla relatio realis correspondet ex parte personæ assumptis, atque ita relationem hanc esse relationem subordinationis, & dependentiæ in natura assumpta ad personam assumptam.

5. Hanc relationem subordinationis & dependentiæ esse rationis alterius & diversæ ab omni dependentiæ & subordinatione causati ad causam, & causati posterioris ad causatum prius. *Non est autem*, inquit, *ordinis causati ad causam*, quia illa est communis ad totam Trinitatem; neque *causati posterioris ad causatum prius*, quia Verbum non est aliquid causatum, &c. 6. Hanc relationem subordinationis & dependentiæ, quam natura assumpta ad personam assumptam habet, simillimam esse subordinationi & dependentiæ, quam accidens habet ad subjectum. Pro quo

Distinguit duplicem habitudinem accidentis ad subiectum. Prima est, ut informatum ad informatum; secunda vero ut natura posterioris ad naturam prius, à quo dependet, non tamen ut à causa etiam materiali, nisi quatenus informat ipsum. Prima, habitudine est dependentia subiecti ad accedens, & arguit in subiecto imperfectionem. Secunda vero est habi-